

207148

60

IOAN POP-FLORANTIN

(1843—1925)

„ȘTEFANIADA“

EPOPEE ISTORICĂ NAȚIONALĂ

EDITIA I ALEASĂ

in puține exemplare

~~~~~  
Aviz important la sfârșitul epopeei  
~~~~~

BUCUREȘTI

„TIPOGRAFIILE ROMANE UNITE“, Centrala: Câmpineanu, 9

1925

E. O.

IOAN POP-FLORANTIN

(1843—1924)

„STEFANIADA“

EPOPEE ISTORICĂ NATIONALĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

~~~~~  
Aviz important la sfârșitul epopeei  
~~~~~

BUCUREȘTI

„TIPOGRAFIILE ROMANE UNITE“, centrala: Câmpineanu, 9

1924

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 676 1925

REPRODUCEM DIN PRESĂ:

„Scriitorii au pregătit mai bine războiul Unirii celei mari, decât politicianii. Scriitorii au fost cercetașii unirii. Scrisul lor a ținut viu sentimentul românesc pretutindeni.

Ei vorbeau tuturor inimilor românești chiar atunci când sufletele tuturor oamenilor politici se opreau înfricoșate în crestele Carpaților și pe Prut... Si chemarea scriitorilor nu s'a sfârșit azi; precum nu se va sfârși niciodată. România Mare vrea să fie românească. Consolidarea, adică unirea sufletească a tuturor provinciilor nu se poate înfăptui fără scriitorii români, fără opera lor“.

IOAN POP FLORANTIN

STEFANIADA

EPOPEE

I

BCU Cluj
CHEMARE

*Voi, scumpe surori, și voi, frați iubiți,
In cele zece Vetre pe veci întâlniți,
Vă adunați,
Și ascultați,
Să vă cânt, un nou „Inșiră-te, mărgărite“,
Voinicii ca din povești, isprăvi nenchipuite,
Ce ai noștri strămoși într'un veac de demult,
De-a lumii mirare, pe a ei pânză au țesut.
Când Domnul din ceruri a dat, să coboare
Moldovei un Tată cu suflet din soare;
Cu inima mare, îngerește domnind.
Că zisu i-au Ștefan-cel-Mare și Sfânt,
Cum pe întreaga Europă și pe a lor scumpă țară,*

Cu al lor braț, de urgie și potop le apărară,

Și apoi, — mai apoi,

Veți cânta ca mine și voi.

Căci — care altu așa mai făcu?

Iată, încep a 'nșira. Hai, — acù!

Sculați-vă, vă cerem, voi, suflete adormite,

Făptuireți din nou a voastre fapte sfinte.

II

RASARIT DE SOARE

II.

RASARIT DE SOARE

PROLOG

Focul lui Petru Aron

Priviți! Sărbătoare 'n Suceava cea Sfântă.
Jupâniței Elenei logodnă mi-i cântă,
Mireasă apoi ca mână crăișorului Bogdan.
Dar Petru Aron, prins de-un foc și alean,
Arzând, ca privirea spre el să-i întoarcă,
In genunchi, el miresei așa i se roagă:
— Eleno, închinată domniță, mă ascultă!
Genunchii eu îi plec, juruință îți rostesc,
Că ție pe veci mă 'nchin. Tu ești născută
La atale picioare cu scaun domnesc!
Îți cer, pe Bogdan a ta minte să-l piardă!
Căci eu, — numai eu — sunt voivodnic cocon,
Domneasca pecete pe el nici să-l vadă!
Cu mine pași-vei spre scaunul de domn.
Cu spaimă, Elena departe-l trimite,
Mânie al ei graiu și mândrie desprinde:
— Bogdan e-al meu idol: iar tu, cu dreptate,

Cocon să rămâi. Fii și domn cum visai.
Dar în drum spre domnie ai să joci pe-o prăpaste.
În cumpă-i viața, zbor prea sus cînd iai !

De falnică nuntă, Cetatea-i gătită.
Pe boeri pe crăișori ziua dalbă-i invită.
Intr'un colț de biserică, la mândra cununie,
În gânduri de iad jupân Petru crășni :
— „Un val de blăsteme, Bogdane, zvârl ție.
Cu visul de domn, la bun pont te-oi scrinti.“
Apoi spre un argat ai lui ochi își întoarce,
Și tainică poruncă la ureche că-i toarce :
— „Al Moldovei noastre scaun de domnie,
Ursita făgătuitu-mi-l-a mie.
Șerpoi, tu al meu cap făptaș, năimește
Încă unsprezece ortaci, legați-vă „znop“.
Și'n ziua hotărâtă strigați voinicește,
Că eu să fiu Vodă, ca scris pe hrisov.
Răspunde-i Șerpoi cu hotărâre
— Măria ța, ascult din a mea pornire.

III

MICUL HAN-TATAR

III. MICUL HAN-TATAR

Prin sita veşniciei zile şi ani se strecoară,
Şi pe unii îi ridică, pe alţii îi doboară.

.....
Ce zarvă răsună la sat la Borzeşti?

Să fie iar potaie dă tătari nogaieşti?

O nouă pe hrăpire vărtejire?

Şi inima Moldovei iar în făşii s'o desfire?

Nu, nu; ci între colnic şi-a grâului holdă

De pitici ştrengăruşi o straşnică hordă.

În frunte Ştefănuţ, El, „măria sa Vodă”.

— „Astăzi cum să ne batem? strigă mândrul „căpitan”

— »Moldovenii cu tătarii!» sună răspunsul avan.

Şi iată două „armadii”, pe moarte jurate,

Cu de papură săbii, că acele-s mai late.

Acum stigă tare slăvitul cocon,

Prin glasurile „obştei” pe un cias ales „domn”:

→ „Nogailor, cari ar fi hani peste voi?”

„La luptă cu mine, nu unu, ci doi!“

— „Lupta-m'oi eu singur; să apuc toată slava“.

Strigă a popii fecioraș, bătaușul de Sava.

Și-apoi dă-i! și sucește, și învârtește, și icnește....

Și Săvicu prins e, mamă; ca 'ntre colții unui clește.

Pe iarbă amândoi. „Tătărușul“ — o cum geme;

„Că „moldoveanul“ cu spinarea pe tapșan mi-l așterne.

Acum strigă biruitul, — „Legăți-mă de ăl nuc.

Că eu, — „han tătar“, de rezboiu iar mă-apuc“.

Micul „vodă“ poruncește: — „Cu de teiu lanțuri tari

Mi-l legați: că-i robit, prins ca „vamă“ din tătari“.

Și iată-ți ferecat. Dară, doamne, oare ce-i?

Ce răcnete? să tremuri!

Oare n'or fi iară din ei?..

Ba chiar ei! din nogai o blestemată potaie!

Sosiți peste muncel, pe copii dau să-i taie!

Turmulita — Potârnicchi! în clipă-i pe fugă.

Pe toți ceilalți foc de spaimă i-apueă,

Napădiți ei de groază pentru Sava, pe plâns!..

Stefanuț „vodă“, el, bărbătos stă și dârz.

— „Haideți, bre, 'napoi; că uite, sar să-l omoare!“

Dar tovarășii is departe. Pe el, o, cât îl doare!

Sare singur, să-l apere de firoșii năvălitori.

Dar ce-ar putea face el cu a lui pumnișori?

O groază! Ce zărește? — Afurisitul, un lup!
Cu lancea spârcui a copilului trup!

Virtej ei pe sat, pe pradă și omor.
Apoi se perd, în urmă-al răzbunării fior!..
Ca perdut aleargă acuma încremenitul Ștefănuț.
In brațe ridică trupușorul străpuns.
Necat el în gemete și amare plânsori,
Dă calde sărutări pe obrăjei și ochișori,
Pe alui însuși mâni el îl duce pân' la groapă.
Și sufletul i-l zgudue din iad parcă o coabă..
Ca de marmură stâlp stă; și stă cu nesaț..
Sugrumat de a mustării de cuget reu iaț.
Ca în sloii de ghiață strâns, iată-l ca mut.
Șoptește apoi: „Doamne! ce am făcut! ce am făcut!..
In căință înneecat, de greu zbuциum ars.
De acest foc, viața 'nnegurită i-a rămas.
Târziu, ca zdrobit, lângă raclă se pleacă.
Vederea îl sugrumă, suspinul l-înneacă.
Secat și de lacrimi, genunchii i se rup.
Acu buzele-și lipește de a tovarășului trup.
Și stă, cu pieptul rupt, cu buzele mute.
Tăcerea-i de ghiață vorbește însă multe..
Ai lui ochi săgeți dau spre lumea de căpcâni.
Și fulgere seamănă celor haini!
Cu mințile în hăt depărtare ca duse,
In tremur șoptesc a lui arsele buze:
— „Tu, scumpe al nostru mititel „han-tătare“,
Cu sânge pentru sânge eu da-ți — voi răzbunare!

Zi, noapte, 'n astă lume eu nu te — oi uita.
Chezășie îți dau întreagă viața mea.
Mă jur, mă jur pe sfântă cruce,
Să nu mă las, până n'oi aduce
Mii jertfe pentru sângele tău.
De leșuri stog e dorul meu.
De oase clăi te molcomească
In raiu, în lumea ta cerească
Sărmane, scumpul tău chip de acum.
In veci cu mine în al meu drum.
In suflet flacări el să-mi dea,
Să fac, ce-mi scrie ursita mea.
Din lance moartea ta îți veni,
De lance și a mea moarte a fi!
Așa mă jur cât oi trăi.

IV.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NAPĂRCA

IV. NAPĂRCA

Spre alegerea de vodă, mai rău ca să-l culce,
Așa lui Bogdan jupân Petru i șopti ;
— „Asultă, crăișorule, o vorbă mai dulce ;
Domnească-i ă ta viață, tu chiar Domn nu ne-ai fi“
Dă-i Serpoiul și cu ai lui :

Pre Petru de voivod !“
— Boerilor, să alegem
— „Prea smerit eu primesc“.
„In țeapă Bogdan ! Vodă Aroane, noi cerem
A ta frunte s'o ungem cu mirul domnesc“.

Pe seară vestire :
— „Bogdan e părinte
Al țării de astăzi în scaun înălțat.
Așa, logofeții și fețele sfinte
Pe 'ntreaga Moldovă vestească din sfat“.

Acu Petru Aron amărăciunea-și ascunde.
Da otrava lui în suflet adânc îi pătrunde.
De a doua zi numai de turbare-și ascultă.
La întrecerea cu arme sălbatic strigă :
— „Cu mine ! la sabie și lance dați luptă“.
Și care cum vajnic în față-i că stă,
Pe unii după alții pe prund îi culcă.
Biruitoar apoi, ochii își rotește
Spre a lui frunte Doamna cununa țintește :
Dar tot legănat printre visuri de domn,
De o veste se împiedecă semețul Aron :

— „Un nou luptător ! Stați ! opriți“
Nefericele, izbit, pe scrâșnire de dinți !
Adânc amărât de astă price,
Cu priviri fățărite, străinului zice :
— „Orcine, sub cel coif, nou-sositule, ai fi,
De dus într'o bolniță te-or culege de-aci !
La danț, voinicele, să dai cu necruțare !
Să vezi, și a ta stea cum va apune sub zare“.

În grelele ciocniri, gata, viața să-și taie !
Jupânul se joacă numai cu noul năvălitor.
Dar cade, znopit sub de meșter bătaie.
În sabie, în lance, — înfierbântat pe omor !
Căci — iată-l cu spinarea pe țărână așternut.

Aron strigă acuma — „Mă dau. Sânt căzut“.
Grăește Bogdan vodă aprigului oaspe :

— „Cu mult înălțași bucuriile noastre.
Tu obrăzaru-ți ridică. Ne spune,
Să-l știm pe cel mai tare al Vetrei apărător.
Acum biruitorul venit ca pe furiș,
Ridică de pe față istețul ascunziș.
Și vodă — în tremur de bucurie,
Fermecat strigă în glas de mândrie :

— „Ștefan ! al meu fiu ! Copile, o minune“ !
Pe a ta frunte cununa ! al Moldovei odor !

Adouazi Aron obraz de înger îmbracă.
De miere al lui graiu, lui Bogdan când grăi :
— Stăpâne, al meu suflet nu poate să tacă.
De o grea nelegiuire la ureche ți-ași șopti“.
— „Grăește-mi, Aroane. Or-ce știi, tu-mi deschide.
— „Măria ta ! când țara la scaun te-a 'nălțat,
Tu n'ai auzit cele 'n lume azvârlite ?
Că strigau niște tainici urzitori,
Fără pic de fiori :
„In țeapă Bogdan !
In scaun Ștefan !
Căci el de azi e bărbat !“
Cu amar ți-o vestii. Inșă tu fii pe pace.
Dar știi ? cine ăst foc ți-a aprins ? „Un — nebun !“
„Strigând că de tine mormântului îi place !“
„Petre ! cine ?“

„Al tău fiu!“...

„Blestem! și — surghiun!“

Așa vodă strigă, otrăvit de cel șarpe.

Care nu vrea să știe de a muștrărilor certe.

Surghiunitul întrebă, cu mirare:

„Părinte de ce mă izgonești? fără zare

De lege! Spune, care-i a mea vină?“

— „Să pleci! de a mea inimă a ta față-i străină.

Făptură haină!“

v.

BCU
STEFAN PRIBEAG

V. ȘTEFAN PRIBEAG

Ștefan se pornește; — fugar peste lume.
In mână de acum cu al pribegiei toiag.
Colindă prin oștiri; ca un voinic fără nume;
Cum n'a văzut lumea puiu de vultur pribeag.

Cernită Elena în inima-i de mamă
Pustie Suceava ei, fără al său fiu.
In lume să fugă un dor par'că o 'ndeamnă.
Și se roagă:
„Bogdane, cu o dorință eu viu.
Să lași cârmuirea cea grea peste țară
In mâna lui Aron, lui de ros o pomană.
De el pe un soroc să scăpăm ca de o feară.
Noi ascunși la săhăstrie în a *Orbicului* poiană.
«Pe al tău gând să fie,
A mea scumpă soție»

Ei la noul cuib plecară să mai rupă din jale.
Pe al lor fiu perdut dela ceruri cerșind :
«O doamne să ni-l aduci, după milele tale !
In taină il tot caută al amânduror gând.
(Și câte au mai sorbit ale Orbicului crânguri,
De acum înșira-voi pe ale răbojului rânduri).

Se appropie doi voinici. Sosind rupseră pasul
Intâiul.

Stăi pe loc, verișcane ; căci — cunoaște-ți-aș obrazul
Aldoile.

„Iaca, stau.., Măria ta, crăișor Ștefănuț !

Teutu-i al meu nume, ce nașu mi-a pus.

După „lupta“ din Borzești, moldovenii cu „tătarii“,
Colțoși noi, pehlivani uriași cât țințarii !

Când tu ai ascultat de strengărușul de Sava,

Când de nuc l-am legat, — tu — trecuși la Suceava.

Apoi, când măria sa în lume te a trimis..

Eu nu le am uitat, vezi, cum nu uiți un vis.

Din gânduri depărtate acasă adus,

Grăește după el crăișorul Ștefănuț :

„Acum te cunoscui, o, Teutule scumpe

Și găsierea ta sufletul cu miere mi-l umple.

Dar de micul hantătar de acu vorba tu mi ascunde.

Căci mă arde, pe viață ! și selbatic mă aprinde.

Pe de sânge răzbunare îmi ațâță a mea minte !

Tu știi ? Petru Aron nouă moarte ne jură ;

Dar eu țeș un gând, cum să sparg a lui ură.

Haidem, sa tălmăcim mai adânc în tufiş.
Cum oare am stavili a Moldovei povârniş.
Că în capul meu drumul acu se limpezi.
Pe tine la Țepeş ca sol te-aş răpezi.

„Măria ta, răpezi-mă în a focului urgii !
Hai în crâng, să-ți vestesc, câte 'n tivgă plămădii.

Până ei în cel codru din voroave vor toarce.
Ca să auziți și altă veste, vă dați mai încoace,
Un gând neguros pe domnița o arde :
Că de scumpul ei cocon Ștefănuț n'ar parte.
De aceea din a dorului noian,
Graiul aprins către soțul Bogdan :

— „De fiul perdut nici până azi nici o veste ?
Oare scumpa odraslă 'n viață mai este ?

Bogdan. — În viață-l cred, dragă ; dar tu uită-l mai
bine :

Că-alui cale a ști, aceasta n'ar fi de tine.

Elena. — E în viață ? Fii, doamne în veci lăudat !

Că-mi pare, că de acuma din nou mi l-ai dat !

Dar, Bogdane, tălmăcește-mi de ce ? ca o taină,
Ascunsă ținutu-mi ai dorita lui faimă,

Bogdan. — Eleno, o groză-i, și nu fericire ;

Cu amar îți-voi da acum de el o vestire.

Îl aduci tu aminte ? la a mea înălțare

În scaun, o clipă, ce lacrimi amare

Ștefănuț mi-a adus! chiar eu îl izgonii!

Așa dela el numai amare solii.

Elena — Chiar tu l-ai izgonit? Mi-o spui singur?

Bogdan. — De mai mare păcat l-am păzit, surghiunindu-l.

Că pe mine din Scaun a mă scoate unelti.

Elena. — Așa pâră pe dânsul ponegrire va fi.

Bogdan. — El, Petru Aron îmi șoptise bontuirea.

Ce eu nici visam; căci nu mă duce firea.

VI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RESVRATITUL

VI. RESVRATITUL

E adânc întunericul nopții.
Prin somn duși cei vii ; braț cu morții.
Dar al codrului bunget pustiu
Trei clipe foșnește a viu.
Ce șir de obraze vin tiptil ? ca sobolii.
Oare aicea de bălciuri, se string vrăjitorii ?
Pământul le dă o deschizătură.
Prin ea treisprezece umbre se fură.
Un lung ponor îi duce pe ascuns
Periră-mi !... un dimon i-a dus ?
O peșteră largă se deschide
Ca a iadului coș, și-i înghite.
Sosind ei, ca semn, bat a peșterii hăul,
„Jos Ceahlăul !“
„Jos^m Ceahlăul !“
Un șuer. — Hopaițe acum ei mi-și aprind.
Maimarele grăește, — nu tare ; șoptind :

— Jurați, să tăceți, cum tace, ia, stânca !

Ce faceți cu dreapta să nu știe stâga.

Bogdan vodă trebuie culcat în pământ !

Șerponu.— Jurăm !... Dar mai spune un cuvânt :

Și Ștefan ? sugrumat fără milă ?

Petru Aron.— Cu toată a năpârcei prăsilă !

. . . Ce vād ? măi ! Un Iuda între noi !

(*Cătră Ștefan*). Tu ? Cine ești ? Gata stați voi !

Ștefan. Eu cine-s ? și ce-mi făcu mie ?

Bogdan ? El m'a ars cât pe o miie !

Po toți voi, el nu v'a rănit

Ca pe mine, cu al asprimei cuțit !

Petru Aron. — Ci înșiră !

Ștefan. — Înșira-voi, înșira-voi cu sete :

Părinți mie cerul îmi dete

Doi îngeri. Bogdan de amândoi mă lipsi !

Orfan eu cum nici că a mai fi.

Căci știind că-a ta mamă e în groapă,

Perdut-ai a vieței cunună și podoabă.

Dar când. o ! pe închinata în viață o știi,

O sfântă, la care cu sufletul ții.

Numai nu ți-e ertat, nu-ți e dată,

Al, tâu ochiu sfânta-i față s'o vadă,

Un hoț te oprește, ca în suflet s'o sorbi,

Strivit gemi, ca 'n temnița de orbi.

Când nu poți să-i strigi ; „Scumpă mamă !“

Această opreală'ntreg cerul îți dăramă.

Ascuns al vieței dulce soare.

Te-a prins a turbării dogoare.

A Mea sfâșiere-i mai sfântă.
Cer Eu o mai aprinsă izbândă.
Petru Aron.— Ba eu, Kir, Ștefane, tu să o știi!
Ți-o spun, cap de diavol să-mi fii!
Că Ștefan tu ești, iată, te prinsei!
Și face-ți voi câte ai să-mi cei.
Să vă spun și vouă la toți,
O neagră poveste, o veste de hoți.
Moldova se cuvenea ca, ia, *Mie*
Să-mi dea al ei scaun de domnie!
Și Elena doamna, a cerului har,
Ea scrisă mi-a fost *Mie* ca altar.
Dar Bogdan, el, din iaduri un șarpe,
Hrăpitu-le-a, platindu-mi cu vorbe sterpe.
Tu, Ștefane, apoi, *Tu!* izgonit!
Cu drept amândoi l'au pârît!
Tu, tinere, acum, iute-mi alege:
Ca iscoadă la a lui vatră-i trece?
Ori astăzi ca să scapi de ale lumii vâltori,
Acuma aci ai să mori.
Iar Ștefan ce-i răspunde? — Am ales.
Ca și a mea izbândire să-mi țeș.
Mai voiu în Suceava a mă duce.
Că așa îmi va fi calea mai dulce.

Acu Petru, ca să închee înfocat,
Inoadă iată așa a lui poruncă și sfat.
— „Zburați-mi de acum cu zor și noroc.

Ștefaniada.

Moldova s'o scoatem din a sorșilor foc.
Năimiți-mi leși, turci... hoți din lume.
Greci, unguri... fără inimă turme
Săcui, venetici și rusnaci.
Tătari de la Crâm, vechi ocnași.
Pe preț jumătate din hrăpita avere,
Pe cei îmbogățiți îi veți cere
La argații lor. Pe cei cumpărați
Cu al groapelor fund să-i îmbiiati...
Și închisorile spargeți ! Din ele
Alegeți-mi obraze mai grele...
Iscoadă în Suceava, Ștefane, chiar tu !
Tăciune pe țară ! Porniți-mi acu...

Elena cu Bogdan, pentru a jalei alinare,
In umbrișele Orbicului ; raiu îmbrăcat !
Da odată Aron logofătul cel mare
Sosește cu oaste par'că chear de împărat.
Și fără șovăială,
Grăește cu nesfioasa lui fală :

„Sosirăm, voinicii mei, dați cercul mai mare !
Că de astăzi al nostru lucefăr răsare.
Bogdan începe să preceapă,
Cu asprime îl oprește și îl întreabă :
— „Cu de vodă alaiu tu îmi umbli ? jupâne„ !
Petru— Jupân Tu ești Bogdane ; dar vodă sunt *Eu* !

Bogdan.— Domnescul alaiu mă cunoaște pe *Mine!*

Petru.— Intreabă-l, uitatule de Dumnezeu.

Bogdan.— Auziți ăst cuvânt ? credincioaselor steaguri !

Serpoi.— Auzim, credincioase, nu ție, ci *Lui.*

Cu Aron vodă noi ; tu cu oftat să te sature.

Bogdan.— Blăstăm cătră ceriu, ce, smintite, tu spui.

Bogdan cu Elena pe sprinten șoim saltă.

Și 'n clip se perdură din ochii de hoți.

Apoi,—

O, Moldovo, ca în cătuși ferecată...

Plâng și inimile de peatră, de cele ce porți.

Căci iute, Aron dă turbata vânătoare

La capetele acelora, cari țin cu al lor domn.

Din viață-i coboară. In țară o plânsoare.

Din leagăn, Aron fost a colț de dimon.

VII.

BCU Cluj / General University Library Cluj

T E A P A

VII. ȚEAPA

Și iată, pe a Orbicului crâng vânătoare.
Dar nu în care fiara sălbatică moare.
Aci vedeți oameni ca vânat; iar vânători,
Din tagma de fiară, cari suflă fiori.
La o nouă de poiană cotitură,
O goană ucigașii dedură:
„Ne ajung! — țipă Elena spăriată de moarte.
„Ba scăparăm“, — Bogdan vorba 'ntoarce.
Din zbor, într'o tainiță iată-i intrați.
Pierdură-i fioroșii prigonitori avânați

Adouazi un uncheș pe cioplit la o țeapă.
Plecat cerșitor, sosind îl întreabă:
Cerșetorul.— Uncheașule, pentru cine cea țeapă ai
lucra?
Moșneagul.— Tu nu știi? Pentru cine? pentru chiar
măria sa.

Cerș.— Cum ? tată. In țeapă pe cine ?

Moșneagul.— Pe Vodă. Că știu, că nu, ia, pe tine.

Uncheașule în al tău vechiu cojoc,

Ți-e bine, că nu ești *Tu* în joc.

Măria sa ce bucuros ar shimba

Cu ruptu-ți pieptar, care viață i-ar da.

Cerș.— In țeapă bre, pe care voivod ?

Moșneagul.— Pe Bogdan, bre, cu tine cu tot !

VIII.

RAZBUNAREA FIULUI

VIII. RAZBUNAREA FIULUI

In zbor, un oștean acuma sosi

Și 'ntreabă: Uncheșule, știi tu pe aci?

Măria sa unde-i? el vodă cu doamna.

Cerș.— De nu ești, de-ai Petrului vodă cătel.

Cu moartea te ajunge, acuși goana.

Cu vodă Bogdan de ții, cari ca și el.

Oșteanul.— Cum? tată, dar eu chiar de vodă Bogdan țin!

Tu nu mă vezi? Ștefan eu sunt sângele lui.

Imi spune de al meu tată și mamă! la al lor sân.

Să zbor! Să mă oprească, așa putere nu-i!

Cerș.— O, cerule!... Fiule, oprește. Sosit-ai

La țință. La ale tale picioare eu cad.

Căci *Eu* te-am izgonit.... O, ce crudă ursită ai

Cu-amar ispășit-am însă greu-mi păcat,

Ștefan.— Tu gluma lasă. Hai și iute îmi arată,

Pe unde să apuc, mai de grabă să zbor

La scumpa mea mamă, la vodă al meu tată.

Bogdan. — Dar *Eu* sânt, Ștefane; *Eu*; astăzi cerșitor
De șarpele de Petru orbit,
Ia, *Eu* te-am izgonit!

Ștefan. — Tu?... tu ești? aieve? căzut din domnie?

Bogdan? al meu tată? izgonit? fugar tu?

O, ochilor, să credeți așa grozăvic?

Minciună-i! tu jură: că nu; nu și nu.

Bogdan. — Ai mei ochi, n'au să-i mai vadă pe ai tei!

Ștefan. — Dară dânsa?... cu tine.... aci!

A căreia sorbii a ei față închinată!

Și când mă oprii, ea speriată fugi!

„Fiul meu!“ Elelna atîta numai poate

Să strige.

In al fericirilor graiu.

In clipă și-n clipă sfășieri ca de moarte.

Li se părăndă prin suflet, cu clipe de raiu.

Cu greu scoboriți din lumea închinării,

In piepturi-le arde un chin sugrumător.

Ștefan ia ca drum spre sfânta stea a serei:

„Dă-mi, doamne acum aripi, la Țepeș să zbor“.

Pas sprinten, și zor el, să plece....

Sosescu-i doi — diavoli, cu o mânia cât zece.

Se oprește, cu fiori pe alui gând.

Și le strigă, așa vorbe aruncând:

„Arcașilor, cum? și de unde?

Pe cine căutați? mi-ați răspunde?

Arcașul. — Bogdan vodă, el e al nostru vânat.

Ia, *Lui* vrem să-i soarbem al vieței veleat.

Ștefan. — Găsitul-l-ați. Stați, poposiți.

Bogdane, îi auziși. Sânt grăbiți...

Arcașul. — Dar vere, tu îl ții? ori ni-l dai?

Tu cu el, ori cu Aron vodă stai?

Ștefan. — Măria ta, ce îmi zici să fac?

Bogdan. — Al meu fiu, ce știi fă. — *Eu* — tac.

Ștefan. — Flăcău, zvârle arcanul încoace.

Să vezi, ce poveste ți-oi coace.

Arcașul. — Să-l apuci, și fără milă tu-i da.

Căci mila la noi nici o dată n'a sta.

Ștefan. — De *Voi* milă nu stă ea nici pe la mine:

În iad amândoi, obraze de câine!

Ștefan dă'n pământ pe al mai țănoș.

Celuilalt trage-i în frunte cu-un paloș.

Ușurat de îngrozire, *Bogdan*,

Gângăvește înecat de al bucuriei noian:

— „O fiule, al cerului sfat:

Te aduse la pont, și ne-ai scăpat.“

Și iată, că sosesc de a *Bogdanului* cete;

În frunte cu hatmanu *Șendre*.

Ștefan. — „De acuma la a mele bune cete am să
zbor“...

Și porni ca să-aducă ajutor!

IX.

MOARTEA LUI BOGDAN

IX. MOARTEA LUI BOGDAN

Sosește Aron cu stoluri de ai lui.

Pe arginți năimite; sălbateci moroi.

Ingâmfat cum ca el pe lume altu nu-i.

Petru. — Bogdane, dăm piept? tu cu mine, amândoi!

Bogdan. — Dăm, Petre, să alegem care din noi.

Da a mea moarte al tău scaun furat l-a surpa;

Cu toți descrierații din tabăra ta,

Petru. — Jupâne Bogdane, știi? care o să moară?

Bogdan. — „Să fiu *Eu* acela; pe un ceas rămâi domn.“

Cu flăcări din ochi, unu pe altul măsoară.

Rânjește Satana din Petru Aron.

Bogdan. — A mea moarte tuturor rază le fie.

Din creieri orbirea întreagă să li-o iea.

De sabia ucigașului moartea să-mi vie!

Al meu sânge trâmbiță a fi. Țara a învia,

Ca un vultur dă Domnul spre Petru năvală.

În săbii, ciocnire cu izbire de lei.

Aron, iată-l galbin, că-i ruptă a lui pală

Lumină pe cei buni ; în spaimă cei răi.
Bogdan, suflet mare, lui Petru îi întinde
Puternica-i armă.

— «Aroane, dă-mi tu,

Armă alta, să nu zici, că e cu a mea minte,
Că Bogdan, ca ucigaş drum spre raiu îţi făcu.
Rânjind, altă sabie, tâlharu-i întinde.

Dar nu lui în mână, cinstit cum ar fi.

Se aruncă, lui în piept ascuţişul să-i împlănte.

Şi — stins e Bogdan. Moarte sfântă-l sorbi.

— «Ura!» — precupeţul de ţară răcni.

Şi strigă apoi :

— Cu paloş, care va să rezeze

Acest cap de vodă ? să-l iea într'un sac,

La drum, şi, ca „dar“ să-l arate şi ureze

Lui Ştefan coconel ; răvaş dela un drac !

— „Şi care ar fi acela ? dacă nu eu, eu, Şerpoiou.

Cu el drept tovarăş a merge eu voiou“

Şi negrul călău sfânta sarcină apucă.

Porneşte, în noapte, să colinde cu ea ;

Lui Ştefan vodă plocon să i-o ducă.

Al iadului postelnic drumul îşi iea.

Şi aleargă cu domneasca povară, şi aleargă...

Odată, printr'un codru, era praf să se aleagă :

Cu „săbii“, copacii, ca „zmei“ îndrăciţi

Cele tufe — să-l înghiţă ! ca „bălauri“ pitiţi.

Cu sufletul prins ca'ntr' colţi de fer,

Indrăcitul gîngăvi așa cătră cer :

„Al tuturor îndurate părinte,
Fioroasă vedenie despică a mea minte !
Tu ia-mi-o și îngroapă-o în fund de pământ.
E trupul lui Vodă ; nu-l auzi tu ? gemând ;
„Dă-mi capu ! călăule !... tu capu-mi dă... capul !“
Ard degetele-i, strinse ca de o chingă cu sacul,
„Ci pieri ! pricolice ! că de friguri mă usuc.
Tu mortule, iartă ; că în iad eu mă duc“.

De roșia vedenie și a ei cerere șoptită :
Ca ghița prin oase, o săgeată i șede 'nfiptă.
Cu grumazul sucit, el așa încremeni.
Să fugă înapoi ? nici se poate urni.

.....
În zori, un cioban îl găsește, când dete
Pe bolboroseli :

„Dumnezeu... ia !... mă vede !
„Iea ăst sac, că-i răvaș, dela vodă Aron ;
Și du-l la Ștefănuț, la domnescul concon“.
Cu ochii boldiți...
Din frunte ieșiți, —
La a iadului cotire,
Scaraotule, tu fă-i primire...

Flăcăul face ăl drum... și-i păru cât un an !
Sosește cu sacul „răvaș“ la Ștefan.

Coconul cum „ceti“... cât am fi de vorbăreți,
De așa grozăvie voi nici mă întrebareți.
Rănit căci chiar leu n'a urla mai cumplit,
Decât cum tună el:

— „O, ce am săvârșit!“

Cu gheenă, cu clocot de moarte pe suflet,
Se aruncă spre fruntea ostașilor săi.

Da-i șes... da-i bulboană,... da-i râpă, da-i bunget,
Intr'un zbor tot îmbucă, prăpăsti, munți și văi.

X.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DOAMNA ROBITA

X. DOAMNA ROBITA

Acum strigă Aron „Elena să-mi vină!
Căci searbăd e scaunul domnesc și pustiu,
Până nu-l împodobeste ea, închinata mea zână.
Vinătoare împânziți după vrajnicul ei fiu!”

Sfirși cu izbândă a făptașilor goană,
Cătând-o până și 'n rezlețe mănăstiri.
Și robi hrăpitorul pe a moldovenilor Doamnă.
Acum negrul lui suflet juca 'n năluciri.
Și luminat de vre-o rază,
Acum întunecatul așa-i cuvântează:

Petru. — „A cerului dalbă stea, e un vis? ori îi
aieve?

Al meu traiu întunecat astăzi s'a sfârșit?
Vede-te voi? sfântă! Ci zi; n'oi mai geme
Ani și ani? cum gemui, ca pe jeratec țintuit!
De marmură, Elena în grâiu mort îi aruncă;

— „Călăule, ucide-mă. Fă și al meu rând“.

— Eleno, o scumpă“,

Grăi iarăși ucigașu.

Viața să îmbrace al tău gând.

Cunoști tu pre Petru? O, nici pe o fărâme.

Ascultă-mă dară, ca în păcat să nu cazi.

De când-ai mei ochi te-au zărit, numai cu tine

Al meu suflet zboară. Soare *tu* îi împarți.

Jurat-am, în loc de domnie deșartă,

Aieve domnie pentru tine să scriu.

Din chipul de doamnă, drept doamnă închinată.

În loc de domn mort, viu voivod eu să fiu“.

Și jalnica roabă

Răspunde ca din groapă :

— Un diavol jurat-a, o știu, din greșeală,

Un bine să facă : — dar e viu Dumnezeu ;

Petru. — Eu, diavol? ba al țării voivod ! o spun
cu fală !.

Bogdan era o umbră ; părinte îi sunt eu !

Când trebue, și diavol : Dar ascultă-mi, ursita.

Și dacă o scânteie ai de suflet în piept,

Văzând stânga sorții cum pre Petru lovit-a,

Tu blestemele astăzi le-i chema îndărăt ;

Tu nu vrei să mă auzi? Eleno, răspunde !

Elena. — Să ascult, cum un om cătră iad s'a vândut.

Petru. — Un pas spre dreptate făcuși ! Unde? O,
unde?

Să scriu acest gând? ție din ceruri căzut !

Ascultă dară, ascultă,

De a mea viață perdată!
Ai mei toți tovarășii vorbeau de a lor mame,
Că a *Lui* sfântă-i, dalbă-i... ba sfântă-i a *Lui*!
Pustiu singur eu! Acest gând să mă sfărâme!
Eu cui al meu păs să spun? dorul meu cui?
Deșartă a mea soartă! De ce numai mie?
Așa amare zile și nopți de suspin?
Inchisu-mi-au a cerului dulce împărăție?
Dă altora raze; în al meu suflet chin!
Subt ochii mei gros întunec, prăpaste.
Pe al meu cer întins-a de spaimă pustiu.
Eu ce traiu să duc? pentru alții când Paști e.
Eu în cruntă închisoare, pierdut să mă știu?
Nici ei mame nu aibă! jurat-am, nebunul!
Și zor, pe ale lor mame în șir să le sugrum!
Mai alb decât mine să nu văd pe nici unul!
Așa pe ursită pornii să-mi răzbun.
De-ai ști, cât mă ardea apoi această aiurare!
O greață de mine în acest pept incolți.
O groază, că-mi venea să fug de a mea cărare.
O scârbă de lume în al meu crier se cuibări.
Cutremură pietrele focul din mine;
Și vinovat — eu eram? Nicidecum. Pe asta jur!
Tu știi? pentru ce!

Elena. — Auzii dela tine,

Tu mamă nu aveai. O, și aceasta-i destul!

Petru. — De ce? așa întrebai pe sălbatica soartă, —

De ce pe a mea mamă, tu, crudo, mi-ai furat?

Jurat-am, pământul să-l calc, lumea toată!

Pe cel mai fericit om cu hopaiță să-l cat.
Și în clipă să-l sugrum, ca să-mi sting aspra sete.
Curând l-am și prins. Alui nume e Bogdan.

Elena. — Da, el e fericit, astăzi, căci nu te mai vede.

Petru. — L-am stins! pentru tine pe oricare-l sfărâmam.

Eleno a ta mână acum, țara de jale

Să o scape. Căci *Tu* numai rază i-ai fost,

A căreia față pe această întâmplare

A scris-o. Eu îți zic: Fă-i deacum adăpost.

Să-mi dai a ta mână, și țării fii mamă.

Ca ceara, Elena la față:

— Cu mine uciderea, acu, să o urmezi!

Intoarce cu graiul de ghiată.

Cu strigăt amar.

Adauge el iar:

— Tu n'ai să mă lași; să-ți dai dreaptă seamă:

Cu ucideri păși-voi!... la cine? tu crezi...

Elena. — La mine!...

Petru. — La al tău fiu!

Elena. — O, cerule sfinte!...

Petru. — Vede-ți-l vei stins; iar tu? roaba mea!

Elena. — Plec *Eu* din viață! Să-mi pieri, afurisite!

Petru. — Tu n'ai să faci așa; eu pe cer voi jura!

Că atunciș Moldova de un foc e cuprinsă.

Turbat eu pe nimeni n'am să mai iert,

O clipă îți mai dau, lată a mea juruință:

Soție sămi fii, ori — Moldova un deșert!

Elena. — Răgaz tu-mi mai dă, și turbarea îți oprește.

De văduvă jealea! O, cât mă arde acest jar!...

Petru. — Trei zile mai fie !

Elena — Măsori diavolește !

Moldovo ! jertfi-m'oi pe al teu trist altar !...

O, Cerule, cum mă lăși fără pază

De scăpare ? O doamne ! ajutor !... ajutor !...

— Ce aud ? . . .

Ce, văd ? ce minune ?

Ștefan așa strigă, năpraznic sosind.

Elena — Al meu fiu ! O viie-i dreptatea pe lume !

Un șuer, — și panțirii între săbii îl prind,

Drăcesc, aspru hohot Aron dă. De spaimă.

Elena înghiață, și o vorbă nu îngaimă.

Petru. — Ai morții amândoi ! și avoi țara pe pustiit !

Elena. — Aroane, nu uita a izbândirii cuțit !

Din turbare te deșteaptă ; căci dreptatea-i ursita,

Ce-a scris Dumnezeu, Ea, la timp te-a strivi.

Petru. — Elena, tu uiți, că el drept chiar croit-a.

Pe voi poate stăzi să vă sfâșie aci.

Implinești-mi însă cele ce eu voiu să fie.

Ce nu-ți mai cer astăzi, ce de acu îți poruncesc.

Porunci dă la cete, la steaguri să-mi vie.

Să se închine cu toții la al meu steag domnesc.

Ștefan. — In veci tu să aștepti pân'la așa o poruncă

Petru. — Vrei, viu de aci să pleci, cu a ta mamă

la braț ?

Că rostogol altfel cazi peste a iadului dungă,

Cu tot cu Elena Aduceți un lanț !

— Două clipe ; dar apoi vă gătiți pentru țernă !
Mai mult însă nu !

Stefan. — O, doamne, mă vezi pe a peirii povernă ?
Desghiață pe astă piatră !

Petru. — Alegeți, acu !

In răs tu prieten cu mine te-ai scris.
Ce atunci ai sămănat, acum iată, ai prins.

Alege ! Te trezește din strâmbul tău vis.

Stefan. — Să aleg !... ticluit ai . . . un cap tu din
meșteri

De ucideri ! . . . Să aleg ! . . . Dar pe o mamă
ucid !

Or ce io-aș alege, din urzirile-ți de peșteri.

Cu fapta ce îmi ceri, Moldova am cernit !

De nu o fac, ucis'am pe mama, al meu suflet !

De unde învățat-ai așa foc ? Beizebut !

O, doamne, dacă ascult de a bălaurului urlet,

Pe a tuturor Mamă, ori pe a mea am pierdut !

Lăsa voi . . . O, cerule, închide-ți atunci ochii . . .

Voi face, să răsufle ea, vatra a toți.

Ba a mea sfântă mamă ! . . . Voi pleavă, voi
drojdii !

Obraze ca de oameni pe inimi de hoți !

Elena, — văzând întunecata lor soartă.

Grăește aproape moartă :

— Stefan, pumnalul mi-l dă, și scăpat-a

Moldova. Eu fug. Las a jelaniei vale.

Ai tăi buni stegari, lumina-vor ei Vatra,

Moșia, din ale pricoliciului ghiare.

Stefan. — O, mamă, tu să fugi din a lumii robie !
Tu, iadule, învață-mă, cum eu să aleg ?
Mai crâncenă care-i ? O, care să fie :

.
Nu ! Nu pot ! . . Prin ce văpăi astăzi să alerg ?
Putere, tu, doamne, îmi mai dă, de o încercare . .
Să văd, dacă's oameni cu rost, ori — scrintiți.
Si dacă nu-i nici un om, dacă toți sunt fiare,
La *chip* numai oameni, dar lupi fără minți,
Sub al lui cuțit, atuncea eu ochii închide-oi,
Si-a tuturor mamă, apărată, — ba a mea !...
Ba a tuturor !... o, judecați-mă și voi ;
Așa orfan să se facă o, care ar putea ?
A mea scumpă mamă, în viață, și altă dată
Doria, mucenică să se facă ; și acum
Cu a sa faptă al ei fiu de moarte să o vadă ?
Călăilor, și voi spre moarte dați pe drum
Cutremure-vă astă neauzită vedenie !
Ori chipul de om peste voi e de prisos ?
Mișei, lăntuiți, prin cuțit, în zmerenie ;
In lanț la un bălaur din lumea de jos !
Să o știți, eu și pe voi cat să vă apăr de astă fiară.

.
Cum ? Stați amețiți ! niște chipuri de sloi ?
Uitare-ați ? Bogdan ce a făcut pentru țară !
Și acesta l'a omorât ! Auziți ! pe al seu frate !

O ! a iadului dreptate !

După noi veniți voi

Aron, povârnit în a pierduților vis,

Incepe a tremura ; dă pe amar al lui răs.
Dar urmă a se apăra pornitul spre groapă
Indârjit, câte un pas, de iznoavă :

Ștefan. — A țarei cuțite în a lui mână ce-or fi?
Ca mâni el pe voi v'a sfâșia, pe făptași.
Cum dai, sub călcâi să strivești niște scorpii.
Cu cuțit dacă dai, pe cuțit și tu calci !

.....
Și iată, că văd în câțiva ochi, ca o altă
Lumină, care spune, că a tuturor braț
E chemat pentru apărare ; iar nu ca să piardă
Pe nevinovați, dând apoi singur în laț.

Petru. -- Inchideți-i, acū, afurisita lui gură.

Ștefan. — O groază te înneacă, afurisite pricoliciu !

De amele cuvinte ? în blăstem și ură ?

Oftezi, să mai doarmă a dreptăților biciu ?

De-a tale ucideri cuprinde-te o greață ?

Cu sângele, ce fu al Moldovei voivod,

Tu spada roșitu-ți-ai ! sub de dimon povață !

O aprinsă întrebare încă, sfârșim apoi tot :

Voi, sângele vostru pentru acest spurcat gâde,

Care pe a tuturor părinte l-a ucis, să-l vărsați ?

El azi a omorâ pe a mea mamă ! pornit e ;

Pe ai voștri, pe voi, și pe sutele alți !

Stați voi ca împietriți ! niște inimi de ghiată !

Eu dar — hotărâsc...

Pe călău să-l trimiteți —

La ma, — o, nu, *Nu!* Dumnezeuule, a ta față

Ascunde — să nu auzi....

..... Să nu spui la sfinți,....

Ce lași, să se întâmple; tu, pământule, uită,

Ce grozăvie am să fac; întunecime ce ai să vezi.

Inaltule soare, al meu gemet ascultă :

Să nu spui la îngeri, ce nici poți să crezi !

Aroane, tu-i face, puterile sfinte

Ce te-or îngădui să săvârșești.....

..... Un mormânt,

Să-mi sape ! căci eu, — răzvrătitele smintite,

Eu — țara — nu, nu ! nu ți-o vând, nu ți-o, vând!..

Petru. — Elena la moarte ! .. Ale ei zile sunt pierdute !

Ori răvașu tu iscălești, să vă scap,

Stefan. — Răvașul tu rupe, Călăule . . . du-te!..

„Călăule stai!“ — al paștirilor cap

Răcnește ; și Petru pe întunecare se întoarce,

Paștirul. — Destul ne-ai orbit !... de pe ochi ne căzu

De grele amăgiri blestemata cea coaje.

Petru. — Tâlharilor, sfârticaț-il ! că-i rob el !

Paștirul. — Ba Tu !

Petru. — Dați capul lui Ștefan, și vă dau ca răsplată,

Din țara de jos, partea pân' la Tecuci !

Paștirul. — Da a ta-i ?

Petru. — Vă luați cu a Bârladului bucată !

Paștirul. — Da ai tu un petec ? al tău cap să ți-l
culci !

Petru. — Și țara de sus, tocmai pân' la Suceava !

Panțirul. — Tu cere-o la Ștefan vodă; că Moldova-i
a lui!

Să-ți dee măriia sa; cum drept măsură-va.
Mulți ani Vodă Ștefan! că voivod ca el nu-i!

A panțirilor săbii spre Petru fac roată.
În ele ca în zabale, cu alui dinți să roadă.

Teutu. — Ale cerului case, în vestire de clopot,
În lume să cânte, că scăparăm de clocot.
Dela coaba pierii, — de el, cel nebun!
Iar acum?

Măriia ta, ce faci cu fiara turbată?

Ștefan. — Iertare! Dă-i drumul, acu chiar îndată.

Teutu. — Ba în lanțuri! măriia ta; capul să-i tai!
Căci alfel nici țara nici tu ticnă n'ai.

Ștefan. — Să taci, logofete. De el m'aș mai teme?
Panțiri, peste margine! surghiunit el va geme

Teutu. — Voivoade, dar nu așa milostivirile se fac,
El tot pe buntulueli; tu ei vede. Io acum tac.

Dar pe toți îi voi chema la «Direptate».

Acolo, de pomăzuire ca voivod să ai parte..

Din margini în margini, toată suflarea să se adune!

Pe vodă a tuturoră juruință să-l încunune!..

Petru. — A ta ridicare, ți-o jur, o să te darme.

Tu ochi cu mine-i da; să nu uiți, Ștefane!..

Iar mîndrul Voivod, cu inima plină

Lui Negrea-i soptește:

„Iea drumul la — o zîină...“

XI.

BCU Cluj University Library Cluj

DIREPTATEA

—

XI. DIREPTATEA

Și zboară-mi cea faimă peste văi peste plaiuri,
Spre minunea de crăișor. Iată mândre alaiuri,
Dela umerele Dunării pân' la sfânta Suceavă
Un strigăt de chemare pe Moșia Moldavă:
— „In țeapă Aron! mințitul voivod!
Ștefan ne fie tată! vre'ntregul norod!
De a lui pept de oțel, cu țara sa în arme,
Potopul de căpcâni ca de un zid să se sfărme!“

Și alergă-mi plăeșii, o negură largă,
La *Direptatea*, pe cel chemat voivod să'l aleagă.
Sfințită-i astă zi, și în veci ea va fi.
Că aci toată țara Moldovei grăi,
Iar sfântul Arhiereu cel mai mare, Teoctist,
Cu mir și tămâie îl sfinți pomăzuit.

XII.

BCU Cluj Napoca University
ȚARA ȘI INIMA

XII. ȚARA ȘI INIMA

A Dâmboviței veche și tare «*Cetate*»
Pe a Radului vodă fiică ținea.
Acolo kir Negrea 'n solie străbate;
Cu vorbă de pețire; sfinte zori pentru ea.

Răsuflă Moldova, de Aron-cel bălaur.
Lumină pe fruntea ei de azi va luci.
Părintele ei dă pe visuri de aur.
Trimisul la Radu înapoi îi sosi,
Stefan. — Solia mea, Negre, ai dus-o cu bine?

Negrea. — Măria ta, dulce-i veștirea; e așa:
Voivodul cu sufletul stă pentru tine.
Voikița, a lui floare-i logodnica ta,
Aprodul. — Cu grăbire:
— Sol nou, doamne mare!

Stefan. — Cunoaște-te-aș, Gorski, dela a Kievului
cărare.

Dela Kneaz Simon! Veste dulce? Veste amară?

Gorski. — Simeon împărat veste dulce a ales.

Eudoxia, dalba de raiu primăvară,

Logodnă îți trimite cu dulcele-i vers.

Teutu. — Kievul o cântă ca pe a noastră domniță.

Stefan. — Tu lasă pe domol cu al tău vers de noroc.

El mă arde. Și să tac? Al meu suflet să mință?

Cuvântul eu dat-am... Voi m'ați pune pe foc?

Teutule ce vrei?

Teutu. — Vreau, voivoade, să gândești dinspre a
Kievului țar!

Și nu dela stânga loviri, ci adierile dreptei

Spre noi să le chemi.

Stefan. — Cerșit-am al lui dar?

Teutu. — Mânia lui Kneaz rușinat tu uitat-ai?

Stefan. — Pe steua din suflet s'o uit? pentru dânsul!

Teutu. — De a Moldovei Moșie tu atâta cătare ai?

Stefan. — Uiți? pe cine ocară aș zvârli, ascultându-l.

Teutu. — A neamului Vatră, a tuturor Mamă,

Mai jos e? decât ia, al Voikiței oftat?

Stefan. — Mai e în lume suflet, să poarte așa rană?

Lăsați-mă să fug!..... cerșitor într'un sat!

Nu mort — în domnie, scrișnind subt amarul

De așa sugrumare pe veci sângerând.

Elena. — Ștefane, ascultă; primește tu darul lui.

Kneaz. Pentru vatră și țara ta'n gând.

Stefan. — Să taci, mamă. O taci; căci cuvintele tal

Pe al meu cap sânt sfinte. Cu fer tu mă legi.

Elena. — Tu ascultă; că aceasta-i a cerului cale.

Frați mii tu să aperi de mii făr-delegi.

Stefan. — Așa fie! Al tău fiu de astăzi nu mai este.

Cuvântu-ți — rob țării pe veci mă lăntui.

Vokiței — rămas bun, lui Kneaz plecata veste!

Pe al meu cap, o, doamne, ce sorți ar sosi?... :

Ce-i? Negre. Tu ce aștepti? cu ochii în mirare!

Negrea. — O, doamne, lui Radu răspuns tu să-i dai.

Stefan. — Voikița își aleagă o altă cărare

Negrea. — De nu ți-ar veni Radu! Că atunci... ce gând ai?

Stefan. — El? Radu?... Să-mi vie! găsi-ne a în veghere,

De aspră apărare zi, noapte, gătiți.

Boieri, ascultați, ce voivodul vă cere:

Pe pază la hotare! armați până 'n dinți!

Și încă un sol! Acesta-i cu fruntea pipărată!

Stefan. — Cu mânie, jupâne, bărbia te arată!

Negrea. — E kir Focșa. Vine și el dela Radu.

Stefan. — Dă graiu, vere Focșo; să aud, ce-i înșira tu.

Focșa. — ...Că, afară de tine, alți noue pețitori,

Unu și unu, pe sprânceană cernuți crăișori,

Ca zburând i-au sosit; singuri ei; nu prin soli.

Dar el zburătuiți, dela poartă i-a întors.

Cântându-le dela tine cuvântul cel frumos.

Ei atunci toți, pe Radu și pe tine îndrăciți,

Ca noue zăvozi, cum tu știi, câni cumpliți,

De izbândirie s'au jurat în scrâșnire de dinți,
Stăpânu, văzând așa, ca nu cumva și tu
Cuvântul să-ți rupi, mi-a poruncit, că chiar de acu
Logodna să ospătăm, și apoi nunta la soroc,
Numa așa va fi pace, cununie și — noroc !

Stefan. — Și dacă nu? . . .

Foșca. — În loc de a miresei vesel danț.

Năvală pe Moldova cu a săbiei harț !

Stefan. — Drum bun ! kirie solule. Radu facă, cea vrea,
Eu plec spre Kiev, la logodnica mea.

XIII.

BCU Cluj Central University Library Cluj

SECUII

XIII. S E C U I I

Răvaș dela *Petru Fugitu*, cu secuii:

— Ștefane, de țară hrăpitorule, lup!

Da frumoasa Moldovă tu nu știi, a cui-i?

E a mea! și eu vin, ca dintre fâlcii să ți-o rup.

De apărare voivodu ferecatu ș'a Moșia.

Cu brâu de oțel el demult o înstruna.

Peste Aron mai întâi, la secuime, porni-va;

În ropot, cu zabale de fer a-i îmbuna.

Nu a joacă pândise el prin hoardele vecine;

Cât la turci,... ba la Krâmleni,... ba la secui colindase,

El împrumutul, ce prinsese, acu potăilor haine,

Cu vârf și îndesat ca plată le arse.

Da întâi le repezi ștafetă ferbinte;

Șapte ani și trei zile, îngălbeniți să-l țină minte...

Înșiră în condeiu logofătului: „Țara:

Răvaș ție, Aroane și voue, hoți de secui!

De ce spre vatra mea răpezitu v'ați ghiara
Blăstemată ? Au, — câinilor, la voi lege nu-i ?“

Vodă opri pe diacul condeiaș drept aci :
Căci gându cu o lacrimă caldă l-năpădi :

„O, scump mucenic, al meu mic „han-tătare“,
De sânge o jertfă de acum eu ți-oi da !
De cruda ta moarte azi încep răzbunare !
Cum în cealaltă lume, tu, știi, că ai aștepta“.

Apoi, iată așa acra carte întregi !

„Mai scriu vouă secuilor aceasta și veți ceti ;
Pre Petru-Fugitu să-l izgoniți, dau poruncă.
De nu, eu pe harț viu ; rumețați-o de acum“,

Dela ei pe ponciș carte, nouă i-mai strigă :

„Noi, secuimea, ție întoarcem, mințitule „riga“ :
Cu harț noi în goană, la a Oltuzului dungă.
Și ai voștri dinți, măsele noi da-le vom scrum !“

Așa cei secui se rățoiră — din gură.

Dar — văzut ați de șoimuleți pe sub nori săltătură ?

Aidoma așa, în frunte *Sucevenii*,

Vasluenii... valuri, valuri, gălețenii, brăilenii,

Curat ca vijelioasa furtună,

Năpraznic sosind, pe secuime ei tună.

Iar guralivii de ieri, cu ochii holbați ;

„Cum ?... Ce-i ?... voi din pământ din nouri ne picați ?“

Tehui ei ; cuțitele la șolduri le înghețară.

(Da în fundurile iadului gă-sile-vor iară)

„Săriți!... moldovenii!... îmi zbiară ăi nemernici.
Când de lănci, de buzduwane o ploaie îi trânti.
Prăzi, — tot — ai lui Ștefan; ei și dreți și puternici.
Și mai strigă biruitoru,
La Arpadianu, de minte golu:
—Pe Aron voi îl ascundeți? cu harț nou v'oi izbi“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XIV.

BCU Cluj Central University Library Cluj
VOICUȚA

XIV. VOICUȚA

Mai roade veșnicia din sacu cu zile
Părechi numărate. După a lor înghițire,
Dela socrul uitat, de pelin o muștrare:
—Să-mi spui, pe a mea fiică de ce, 'n răs o lăsăși?
De hartă tu te 'ncinge, că eu sânt chiar pe cale;
Și osândă îți voi arde cu a muntenilor lănci“

Răspuns la amara solie,
Tristul ginere fără zăbavă mi-i scrie:
—Așa? tată socrule; pept să dau ție?“
Sânt gata; dacă de sânge vărsare tu vrei,

Colțoasă lovire la *Soci*, *Vijette*
Mai grea la Cursul Apei. Voivozii, chiar ei,
Cu ochii înfocați își îmbie veleatu.
Da oprescu-se în luptă de a cetelor zid.

Stropșită-i pe seară oștirea lui Radu.
Ca strânsă 'n cătuși. — Moldova a răzbit.

Dau veri și primăveri în nimica să se culce.
Ci haideți, cu urechea să pândim, ce ar aduce
Kir Nastea cu Rontitu, în a munteanului Cetate.
Pe când Vodă Suceveanul cu încruntare cuibu-i bate:
Zice Nastea: „Măi Rontitule, din care sat ești?”

Rontitu. — Din Glodana; că tu i fi din Tirkilești.

Nasta. — Din logodna-na?

Rontitu. — Ba din Glodana, na! Dar cu logodna tu
ce ai împleți?

Nastea. — Pețitoarea moldoveanului spre domnița
de aci!

Că a cerut-o, și-a luat-o pe — rusoaica lui Simion.

Rontitu. — Pentru atâta? despotu nostru-i încruntat
a dimon!

Pe de sânge vărsare mii și sute să sângereze!

Ca mâni, și noi, spârcuiți pela a zidului metereze!

Nastea. — După palma, ce i-a suflat fără a ei știre,
apoi cine?

Că zeu, nici mama dracului ca pețitor nu-i mai vine.

Da Maica Precista milostivitu-sa fără zăbavă,

De a stins pe knezoaica cea cu vicleana ispravă.

Pe când el însurățelul, prin a harțurilor foc.

Cu secuii, cu tătari,

Cu nogaii pândari,

Și adoua oară-i vădov, după o schioapă de soroc.

Cum la Șoci, la *Cursu apei*, ne tăia, ne znopi !
Azi pe anoastră Cetate ! Rămas bun ! care om pieri-
Ascultă !.. „Brum !... buf !..“ Țineți pept, zid și
turnuri !

Cu a prăștiilor grindini, cu a săgeților duiumuri.
Ai Radului Negru, dâmbovicenii luptași,
Lefegii, aprozi și arcași,
Pe a zidurilor sprincene, rezleți,
Dau gloanțe, dau bolovani, dau sulițe, dau săgeți.
O, câte tigve sparg ! cât sânge mai varsă !
Bogdan-Drăgoșenii mai pe jos nu se lasă !
Ei boluc năvălind peste șanțuri se aruncă.
Cu „berbeci“ cap de oțel dintr-un zid fac o strungă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela pridvor, crainic *Focșa* din lung drum sosind,
Intreabă : „Pe stăpânu oare pe unde o să-l prind ?
A ! uite-l !..

Radu. — Kir *Focșo*, să taci !

Că iatăne 'n clește la frații în draci !

Focșa, — Ba tu lui Ștefan să te pleci cu frăție !

Radu. — Eu, lui ?.. Da ai uitat ? ce *el* mi-a făcut mie ?
Că a pețit pe Voicuța mea, și apoi ? — cu alta cu-
nună !

Focșa. — De când ! el e văduv ! — din a cerului
sfat.

Radu. — Ce spui ? ! Kirie *Focșo* ! de aur gura ta !
Steag alb peste turnuri ! Cetatea om închina !
Toate tobele, goarnele, de odihnă să cânte !

A noastră zmerenie din mânie să-l desmânte.
Săgețile la tolbe! săbiile la teacă!
Hamgiarele se ascundă, sudălmile să tacă!

Hop! Negrea și Căldăraș! Ei scările mi îmbucă
Și fără strop de temenele, pe Măria Sa îl apucă.
Apoi cu zor poruncește grăbitul sutaș:

„Potcovare Căldăraș“,

Dă lanțuri boerești pe mâinile sale.

Faurul zice:

— „Pentru *Vodă*, ia, de aur brățare!“

Bătăiosu'ncățușat îi întoarce: — „Un corb;
Croncănește și el, văzând pe vultur că-i rob“.

Dar și Focșa-i dă; Central University Library Cluj

„Pe întregul neam tu — ce văpaie!

Dintr'o logodnă! pornit-ai de sânge păraie!“

Și-l târâe; — peste obraz cu așa vorbă mângâindu-l,
Arzându-l, înțepându-l:

„De ispășire, la a osândeii răbojel prinde-ți rândul!“

Și calcă Ștefan pe spărtură; — uite-l, urcă

Spre Paraclis. — Acolo — „socrul“ cu potcovarul
de furcă!

Ștefan. — „Vere Negre, de a Voivodului fică —
să-mi vezi,

Drept Icoană s'o știi; din ochi să n'o perzi.

Ca șerpele pîndește; da gura să-ți tacă“.

Negrea. — „Așa al tău șerb apriat va să facă“.

Imbrobodite jupânițe spre scară dau zbor.

De săbii speriate, a se ascunde au zor.

Din roata biruitorilor se alege un stegar,

Să juri, că-e viță și față de Kesar!

Ca vrăjit, se oprește drept cea mai gingașică;

— Ah! rogu-te jupâniță, măcar tu rămâi aci.

Ce?... tremuri? — De *Mine* să nu porți nici o frică.

Eu-îs orfan; și de aceea mai milos n'ei găsi».

Tinera. — Mă tem de voivodul; că-i mânios, și ne bate.

Stegarul. — O, doamne, să n'aibi dară grije de nimic.

Căci el făr'de mine nici calcă 'n Cetate.

Nici făr'de al meu sfat, el vreun pas cât de mic.

Tinera. — Tu cine ești?

El. — Sânt sutașul Bogdan, din a steagului păzire.

Tu știi? au domnița Marioara s'a ascuns?

Ea. — Ea?... ascuns. — Dar eu aci îmi văd sfârșitul din zile.

În codru mai voiu, în vizuina de urs!...

El. — Dar tu?... cine ești tu?

Ea. — Ți-oi spune... iată... acu...

Maria sânt: de jos din robi e a mea viță..

Tu ajută-mă, din temnița voastră să fug.

El. — Marioară, te rog, ca pe o mândră domniță!

Numai spune-mi, ce ai dori,

Că eu și raiul ți-l aduc,

Primește-mă scumpă! cu dulcea ta minte,

Pe întristatul meu suflet tu la soare să-l ridici!

În genunchi eu mă 'nchin ca la icoanele sfinte!

Ori — pe altul tu aștepți ; că io-s din coliba celor mici.

Din genunchi să mă ridic, mă rog ție, tu-mi ajută

A ta mână îmi întinde ; că îți jur, tu să știi :

Că sufletul meu la al tău suflet se uită,

Ea. — Ba eu — mai departe oi sta, ori cine tu să fii,

El. — Al tău gând viața ta altuia vre. s'o lase !

Ea. — Nu eu !

El. — Dară — părinți tăi, — vargă de fer !

O stéa — și pre mine cu alta mă îmbiase.

Dar ai tăi achi îmi aprinseră un soare, cum eu cer.

Primește al meu braț !

Ea. — Mă — oprește, vai sfatul

Ce-mi legară — stăpânii. Da, numai ei,

El. — Nu-i vodă suceveanul ? — Răspunde-mi, e altul ?

Ea. — Alesul lor e el. — Tu vezi ? cât îmi cei.

El. — Te apără chiar dânsul ; căci pe alta el își scrisel !

Ea. — Pe care ?...

El. — Pe a Radului fiică de aci.

Ea. — Vai mie !.. Mă uită ! — O, ce groază mă prinse !

El. — Cum, cum ?... Ești chiar tu dară !..

Ea. — O ! n'ași mai fi !..

Să plângi, o, vecine, pe a frunza dogorită..

El. — Ba un luciafăr tu ; chemat spre scara cea mare !

Eu mă perd ; căci pe tine domnia te invită..

Ea. — Să nu te perzi !.. Doamne, din vis — la întunecare !

El. — Sufletul meu

In veci al tău !

Așa mi-ajute Dumnezeu !

XV.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nunta Domneasca.

—

XV. NUNTA DOMNEASCA

Boerimea-i în divan. Fierbe marea sfătuitoare.

— Voivodul grăește. Așa-i al lui cuvânt;

Al nostru scump vis astăzi cântă a sărbătoare.

Pe gemene țări crește brâul cel sfânt.

Pe jupânița Maria, aleasă ca o stea,

Teutule, chiam-o.

Teutu. — „Intr'un clip vin cu ea“.

Ajunse el și alese pe steluța fugară.

E în clanță de cuvinte se și încăerară.

Teutu. — Mă închin cu plocon, jupâniță Marie;

El! mireasă e gătește! Aferim pe domn.

Știi? cine ți-e mire? dela cine a mea solie?

Ea. — De n'ar fi voivodul!

El. — Ghiciși scumpul zvon!

Ea. — Moldoveanu?!... Mai bine zi, moartea să-mi vie!

El. — Tu că altu? că-l spânzurăm! Tu numele să-mi-l spui!

Ea. — Capul *Meu* mi-l tăiați! *Bogdan* nimic nu știe.
El nimic nu mi-a zis; numai eu grăii lui.

El. — Domol, jupâniță; să nu-ți tremure geana.
Că lui *Voicuța* mireasă i-a fi.

Din nouri, din pământ răsări ne-a, vicleana!

Ea. — Tăiați nume-al meu cap că el o vorbă nu-
mi grăi.

Boerimea cu tagmale în nou mare sfat.

Aprozimea după sutașul *Bogdan* pe căutat.

Maria, dela ușe:

— Ah, lăsați-l! Vă cer milă!

Teutu. — Tu cu neascultare — lui *vodă!* ai cuteza?

Ea. — Că numai eu i-am grăit.

Teutu. — Aceasta ne miră.

Măria sa alături te chiamă; și tu așa?

Stefan Vodă: Domniță!

Ea. — *Bogdane* să fugi! că te omoară!

Te ascunde! Păzească-te el, dumnezeu!...

Stefan. — Să fug?... jupâniță, tu scumpă comoară.

„*Stegarul Bogdan*“ e *Stefan* domn; Sânt *Eu!*

Urcă aci lângă mine, pe al tău scaun domnesc“.

Ea — urcă, ochii în lacrimi — prin raiu îi rătăcesc.

Cu milostivire grăește alui *Dragoș* urmaș;

„*Căldărașe*, chiamă pe rob și pe sutaș.

Voie, mare *Divan*, și cu întreaga noastră țară

Vestesc, că domnița, de astăzi și pe veci,
E a mea soție 'nchinată; iar ce legară,
Ale ncastré două țări, tu Cerule să mai legi.
Jupâneselor, cu domnița, la Paraclis acuma treceți.
Au trecut?...

Sângerósule Radu, tu alege-ți
Vatră altă, surghiun! — Pe *Laiota*-mi chemați.

Radu. — In scaunul meu?

Stefan. — Ba într'al nostru a cestorlalți.

Radu. → Zici, *Tatal* să fugă din strămoșeasca-i moșie?

Stefan — *Laiota*, surghiunirea-i pecetluită să fie!

Si rămâie!

Că-i călău el, de suflete crunt omorător.

Radu. — Eu azi plec; da până piept să dăm, nici că
am să mor.

Așa iată o jur tuturor!

— SFÂRȘITUL PARTII I. —

II.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
URI AȘUL

II
URIAȘUL

XVI. Tătarii

«Ce toiu pe la *Prut*? Dela *Nistru* băjenie!
Ascultă, scumpe vodă! răscoală, topenie

.....
In goană, olăcarii, căzuți dela drum,
Spre domn năvălesc, gâfâind apoi spun:
«*E sabie pe țară!*»

Stefan: *Ce liftă?*

Olăcar: «*Tătarii*»

Lui *Mengli-Gherai*.

Stefan: «Hai, pe ei! voi, hânsarii,
Călărașii, vânătorii!..

O, tu, mic, han-tătar!»
Izbândire, însfârșit, am să-ți dau!..

Foc!.. pojar!

Prădalnicii, în frunte cu han *Eminec*;
In a lor reutate pe lupi îi întrec.

În pripă, din cele pe-apărare aprinse,
Pe cărările năvalnicilor iată-le trimise.
Ca de-un trăsnet din cerul senin ei izbiți
Cuvânt, unii altora strigă :

— «Fugiți!»

Cei sprinteni de călcăie prin Nistru se îneacă.
Dă dos și-Eminec han; dar *Lupea* îl înfașcă.
Ștefan strigă :

«Legăți-l de un *nuc* măi, cu un lanț.»

Pe a domnului lege, căzuși-mi în laț.»

Văzându-și pe sfârșit al vieței veleat.

Răspunde-i prădalnicul, de moarte spăriat ;

— „Măria ta, ce ai tu? ce «lege» cu nucul ?

Ștefan — „Așa prins-a al tău neam și ucis a pe
pruncul,»

Pe care din joacă, eu de un nuc l-am legat

Hanul. — „Nu eu l-am ucis. Tu să nu-ți faci păcat.

Că nu în picioare să-ți calci acum slava,

Mă iartă; și-al tău nume în laude înnota-va,

Veni-vor și acei, cari pe copil au ucis ;

Atunci potoli-ți vei al tău negru vis.»

Ștefan.

La suflet îmi bate amara ta plânsoare.

Să-l duceți, zălog chipul drept în închisoare.

De iznov tâlhării când a începe a lui neam

Arate-mi atunci el, cum să-mi sting din aleam.

Ani doi își mai deapănă o vremurilor roată.

Dă noua năvală a lăcustelor gloată.
Bezmetici de lacomi, ei moșiile le ard.
Ca trăsnetul, moldovenii în cap iară le cad.
Nou zbor de arcane pe gături le joacă.
Crăișor de tătar în genunchi li se roagă:
— „Viața-mi iertați; că eu mari isprăvi pot;
Grea taină am să deschid, pentru al vostru voeved.
Pe șapte potăi stăpân tinărul han
Grăește după aceasta lui vodă Ștefan:
„Voivoade, beizadé eu sânt; țar al meu tată,
Manac — Han. Comoară el ține îngropată,
Din scule de a voastre, ca pradă ce au strâns
Ai mei strămoși. El în peșteri le-a închis.
Mă lasă, să-i zic, îndărăt să ți-le deie.
De n'a vrea, le aduc eu; căci cunosc a lor cheie“
Ștefan
— Nemernice câine! pe al tău tată să-l vinzi?
In șapte îl tăiați! prânz la corbi; că-s flămânzi“.

Ce apoi au săvârșit, închideți-vă ochii!
Plătit e micul Sava. Ospet rup azi corbii.
Iar, Ștefan, numa'n șoptă:
— De acu-i rândul meu.
Prin lance tu sfârșitu te-ai,— prin lance și eu.....
Așa să-mi ajute, el, unul Dumnezeu!

XVII.

CRAIUL MATIEȘ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XVII. CRAIUL MATIEȘ

Dela riga Mătieș amenințări, foc și pară!

Că Ștefan se răstește: — „Da ce-i asta iară?”

Și ce crestase el pe răbojul trimis?

Așcutați ce cuvinte, din a craiului vis:

— Răvaș ție, eu Mătiaș, craiu peste unguri:

Cu a ta îndărătnicie la ficați tu mă turburi!

Vătaf necredincios, ție atâta mai scriu:

Dă cârma lui Aron, că de nu, și eu viu!...

Răspunsu-i-a voivodul:

— Să-mi vii, Mătieșe!

Porunci tu să-mi zvârli, pentru aceasta ai tu lege?

Pornesc pîntenații, îmbuibați și semeți,

Dar curând, iată, dau de ale noastre săgeți.

Trotușul trecură; peste Roman se înșiră.

Dar și ai noștri săbiile de sâng ascuțiră.

Iată-i cărduri, la Baia, prin oaspețe, afumați.

Ca trăsnetul, vodă,

— Ce ați vânat, îmbucați!
Câmpiile pădurile,... vetrele noastre,
De unde aiurat-ați? că fire-ar a voastre?
Și — taie-i. și rupe-i, zdrobește-i bucăți.
Cu măsele, cu fălci,... ei plătesc pentru prăzi.
Săgeți, Măties chiar, în spate-și duce arse.
Sângerat mi-l târesc doi, culcat peste brațe.
Resuflă iară țara de Aron cel tâlhar,
Trei zile pe post pentru a Domnului har.

Da Ștefan, tot pe Aron cântărindu-l,
Voi știți? cum își toarce acu gândul :
— „Da până când foc și sânge? veninosule
Aroane!
Pe, sfânta Moldovă! — Ajută-mă Doamne!
Odată și bine, din lume să-l scot.
Că zi noapte urgii să înghit nici că mai pot.
Hai! cu oastea încrunțată, un iureș spre locul.
Pe unde acel tartor alesu-și-a birlogul“.
El care milogise la ungur, la leah,
Și iarăși la secuiu, — își dădu peste leac!

Stau oștile una cu alta pe clanță...
Stă Ștefan cu Aron amândoi față 'n față.
Zice Petru :
«Ștefane, de acu cărma mi-o lași.
Că așa-mi spuse unul din ai tei buni sutași,

Și iată-l chiar, Chiru.

Plinească-ți el singur al vorbei mele șiru»

Grăește acum sutașul,

Dregându-și întâi glasul :

«Da, scrisu-i-am eu. Da juruit pe dreptate :

Iar Petru :

«Tu ucide pe Ștefan ; să ai parte

De domneasca mea milă. Eu, dreptul voivod,

Așa îți poruncesc ; și să-i câți de prohod.»

Da ce întoarce Chiru ?

De-alui Aron vodă miru !

«Pentru Scaun ahtiat, să plătești acum gloaba,

Dau ție Aroane, ce săpatu-i-ai, — groapa»

Dă, din arc î-l ochi,

Din baltag î-l trăsni ; —

Pe ăl dimon în al iadului fund îl coborîi

XVIII.

BCU
SULEIMAN PAŞA

XVIII. SULEIMAN PAȘA

Laiota pe Domnul ruga, să-aibă parte
De-a Dâmboviței lui voivodească Cetate.
Dar iată-l pe Radu, cu sabie 'ncins!
Și zboară-mi Laiota ca un craiu dintr'un vis.

Radu, iar voivodit, suflă otravă de urgie,
Pe vodă al Moldovei din zbor să-l sfășie!
Pe toți peștorii Voicuței chemă.
Azmuță și pe turc; turcu a harț se și dă
Păr'că uns el cu unt.

Grăește sultanu cel crunt:

«Alei Suleimane,

Cui zic „pașa soare“ oștirile osmane;
Pornește-mi să te văd, Bogdănia cum o rupi;
Cu tuiuri chiar șapte al teu creștet să 'mbuibi

Paşaua Suleiman a lui dreaptă-i sărută,
Şi cu nouri de lăcuste peste Dunăre se 'ncruntă.
Frământînd, pe Ştefan cum ţerneni l-ar da...
Din ei doi, mîni care pe lume că-ar sta;
Şi care pe a iadului scară ar zbura.

Olăcarii sosesc la domneştile curţi,
Şi grăesc: «Măria ta, stăpâne, ne ascuţi?»
Iar tata Sucevii: «Ce vânturi vă adună?
Copii cercetaşi, — vestea-i rea? vestea-i bună?»
Cercetaşii: — «Măria ta, turcu! De fiară puhoiu!
Cu lîftă împănat, Fumegări a războiu!»
Ştefan: — „Să zică logofătu, iute crainici să zboare
In goană să-mi strîngă a plăeşilor floare“.
Vestiri aripate se ţes şi se 'ntînd.
„E clenciu peste ţară!“ — aşa zvoană zvirîind.

Voivodul din nou:

Vă înarmaţi toţi, cu coase,
Cu ţepoaie de fier, şi topuze colţoase,
Cu sineţe, măciuci, buzdugane haine
Cu ghiaoge, cu sulii; — cu săgeţi tolbe pline!
Din seceri, din sape, .. daţi, săbii să vă toarne.
Sorocu-i să doarmă ale plugului coarne“.

Tintuit pe jăratîc sultanul aşteaptă.

Chiar ține pe al șeptelea tuiu în a sa dreaptă.
Toarnă cară de cununi pentru ai lui ieniceri,
Cari rupt-or fi mii din ai Moldovei lănceri.

Deodată pașaua, el singur l sosește.
Genunchii și-i pleacă 'n mătănij, mozlimește.
Sultanul. — Dur bre, beglerbei! Cum îmi vii?
Pe câți din bogdani ai culcat? câte mii?

Răspunde pașaua Suleiman :

Aman! Manaman!

Fie 'n veccuri sfințit *Alcoranul!*
Din zile 'ndulcească-se întreg *Aliotmanul!*
Mai alb decât Luna e numai *Allah.*
Mai mare 'mpărat tu, al meu padișah!

Sultanul. — «Ci zi: subt al șeptelea tuiu-tu sosit-ai?
Pe gâtul Bogdăniei picorul țintuit stai?..»

Pașaua. — „O, nu, înalt părinte. Ești tu la pământ!»

Sultanul. — Nebunule! grăiși de moarte cuvânt!

Să ingenunchi, să-ți smulg întinata cea barbă.

Că așa blăstêmăție a mea față nu rabdă!

Aduceți-i, bre, pentru moarte *gâltan*;

Să-și rupă, mâini, singur afurisitu-i *gâltan*.

Pe a morții pârleaz, acumă hai! bolborosește..

Pe soții tăi mi-i chiamă, să-i bat sultânește..

Pașaua. — «Pe toți tu i ierta...»

Sultanul. — „Mișelule, taci!”

Că negrele-ți vorbe mă dau până'n draci!”

Pașaua. — «Măria ta, toți dorm...»

Sultanul. — «Smintitule, unde?»

Pașaua. — “Pe unde a Bogdanului țernă-i-ascunde”

Sultanul. — «Și singur vii?»

Pașaua. — «Singur! — că ieniceri, șpahii,.. toți,
De trei săptămâni, în pământ de trei coți.»

Sultanul. — O, cum nu ești singur tu smuls din viață!
Și ei, ei toți vii, prea mărint a mea față!

Dar câine înșiră-mi, ce draci v'au mâncat?

Să aud, din minuni un năpraznic păcat.”

Pașaua. — „*Allah Kerim!* când, pe porunca-ți avană,
Cu sabia ta, noi, peste vatra bogdană,

Din prag chiar, la Dunărea ta, din hotar,

Găsirăm pustiu tot, sub foc și pojar,

Urcăm noi, în sus în afurisita lui țară,

De praf nouri ochii ca pumnul ni-i umflară.

Ai tăi robi, căutând numai perne de puf;

Pe bulgări, pe șpini, toți, trântiți, sub văzduh.

Inecați de zăduf!

Ascunși, moldovenii prin funduri de codri,

Zadarnic îi căutară pe șesuri ai noștri.

Iar drumurile, află, cu șanțuri adânci

Tăiete; astupate, cu bușteni și cu stânci

A munților lui guri. D'apoi în hambare?

În cămeri? magazine? Tot ce'i de mâncare,

Cenușe și scrum! . . . Tot ce vrei, — tufă, na!
Fântânele astupate! — Asta'n gât ne seca.
Vitejii osmani, istoviți, strânși de foame,
Că nu mai găsiam nici măcar coji de poame.
Deodată, navală din fund de păduri!
Bogdanii! zvârliți din a iadului guri.
Cu Boldur, cu Dragoș, cu Șendrea la frunte,
Și cu Arbore; — hoți dela șes, dela munte.
Ne snopesc, ne sparg, și ne seceră ponciș;
Cum dă coasa la iarbă, la scăeți, la păiș,

Pe cei ce au ramas, eu îi adun; cînd, deodată,
Din gropi, din pămînt! o de draci strînsă beată!
Cinci sute, căței *talieni*, cei fugiți
Din ale tale oștiri, — și — săriți!

Că nu-i mai din diavoli nici a lupilor turbă,
Navală cînd dau peste a oilor turmă,..
Dau să-i număr pe ai noștri, că oare ciți ar sta vii.
Nici unu 'n picioare! Eu singur venii!

Sultanul, ca svârlic din al șeptelea raiu,
Abia într'un târziu își delsegă al seu graiu:
— „Ce-ai spus? beglerbei! acei pui de năpărcă!
Ei dat-au, obraznici peste voi? fără frică!
Mă jur pe prorocul! mă jur pe Allah!
Tot cuibul bogdan să ți-l dau scrum și praf!..

XIX.

STEAGUL PROOROCULUI

XIX. STEAGUL PROOROCULUI

Și iată răvaș dela a Bogdanilor Vodă :
„De *tâlhari* mare laie pe a mea țară foc dă,
De ei curățit-am ăst pământ ; și-ți trimit
De-a lor steaguri treizeci, Sultanule slăvit“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Izbit padișahul, curat ca de-o măciucă,
Grăește, ca pornit, năbădăile să-l ducă :

«O, neobrazate, în zmintită îngâmfare !

Deschide-ți-voiu mâni cătră iad o cărare !

Tu o palmă pe-al meu sfânt obraz mi-ai trimis !

Trezi-te-oi cu foc din scrintitul tău vis !

Sub steagul proorocului sfânt peste fire !

În zbor eu porni-voiu, chiar eu, cu oștire.

La luptă ! Chemați mozlemia sub steag,

Din a' împărățiilor mele șirag !»

De-al lui buzdugan, cel cu douăsprăce coarne,

Spăriată, o lume, de groază nici doarme.

La steagul Proorocului cel mare și verde,

Venind din Lehia solie se vede.

La *Varna*, păduri de osmanlii, oștiri și alaiu ;

Sosind, Chorazaci Vrocimovici dă graiu :

„Lumini, împărate, pe-obrazu-ți fie scrise !

Polonia și craiu) Cazimir ne trimise,

Te oprește din greul tău danț ucigător.

Cununi tu'cu *pacea* o să prinzi mai ușor“.

Sărutând cu temenele, *Alcoranul*,

Răspunde polonului Sultanu):

„Martine Corazici, Ștefan, el își râde

De mine, cu steaguri de-a noastre ,hrăpite

De la a mele oștiri. El le zice : «tâlhari» ;

Și-mi ucise o armadie de aprigi stegarii.)

Pe talieni și cetățile Moldoveanul să-mi dea,

Și 'ntorcu-mă cu toată tabăra mea.

Să-i duci Vrocimovici, acest raspuns al meu“.

Solul pleacă,... drumeț la al Sucevei sfânt vultur,

Și-i zice :

Cu ruga găsit-am pe surdul ;

li zvârli pe talieni în săbiile lui?

Se oprește ; de nu, nu».

Ștefan : „Târguia)ă așa nu-i.“

Părintele țerii, sub grea vijelie,

Să caute, pornește, loc bun de vitejie :

In pragul dela viață la moarte ajuns,

Al lui suflet mare pe gânduri e dus.

XX.

BCU **PARAUL ALB** ivers ary Cluj

XX. PĂRĂUL ALB

Părăule-Alb, a ta undă propti-ne-a?
Spre a țerei ocrotire înghiți-va păgânimea?
Ori poate „roata“ inturnare-ai spre foc?
Pe noi părăsi-ne-a al lumii noroc?

A tale miluiri până acum ne-apărădă,
Părinte din ceruri; tu îndură-te iară.
Că ucigașele hoarde al crucii chip urând,
Peste lume pornit-au. Pe ucis al lor gând.

Voivodul stă la cort, pe *Muncel*, spre poverne,

Hotnog *Buciuman*, iată, drumului se-așterne.
Spre a turcului oaste mi-l poartă al lui pas.
Drumul strună până acolo el, fără popas.

«Ghiaurule câine!» — îi răcnește Sultanul,
Ci latră, cu cârdul lui unde-i Bogdanul?
In ce codru ascunsu-s'a cruntul Voivod?

Buciuman.—«Pe fruntea Muncelului sus e al lui cort».

Sultanul.—„Mai zbiară, pe unde-i fugită a lui oaste?»

Buciuman.—«Fugită-i-pe șesul din față, și pe coaste,
Între spuma Moldovei și dealul Ghețau,
Cu dâmbul Muncel, Fundătura, Piclău».

Sultaunul.—Uitere-ai? să-mi spui, cin' te-a pus, despre
aceste,

Sultanului.—mie să-mi aduci a ta veste».

Buciuman.—Cine altul? Al nostru stăpân și voivod».

Sultanul.—Nebună îngâmfare! Să o cred nici că pot.
Tu juri?

Buciuman. — „Jur!”

Sultanul. — Să mă ațâțe și cu asta pe mine!

În obraz el să-mi zvârlă așa o rușine?

În lanțuri! Ghiaurule. Și de cumva m'ai jucat,

De cozi a cai patru, mori pentru urătu-ți păcat».

Sosescu-i și-a lui cercetași și iscoade;

Și-i jură, că acestea aieva sânt toate.

Sultanul. — «Așa dar Pârăul cel Alb țintă-mi fie!

Cu sabia să-l dăm Pârău-Roșu pe vecie.

Să-i dați lui Buciuman pungi șapte ca dar;

Că-i dreaptă-a lui vestire; n'a cântat-o înzădar.

Iar tu kir Ștefane, Mă așteaptă pe muncel.

Sub un foc mare să-mi ardeți amândoi, tu cu el..

XXI.

BCU Cluj Central University Library Cluj

S O L I E

XXI. SOLIE.

Soli doi la Ștefan domn!

El. — „Cine vă trimite?“

Ei. — „Pe noi al *Lehiei* craiu“.

El. — „Cu goale cuvinte!“

O kneazule *Wontrobka*, ci spune, că nu!

Vlădică sfințit, *Borizowski*, și tu!

Și iată, că începe a grăire cel kneaz,

Croit pentru un ciur de cuvinte pe cias.

„După a tale rugări, craiu meu va trimite...“

Ștefan. — «Polkovnice, făgădueli; tot goale cuvinte

Vlădică, și Kneazule, astăzi cu noi

Dreptetea-i și cerul ne a scoate din nevoi.

De a voastră grăire adânc eu mă mir.

Dați auz, de ce fapte voue *eu* am să vă înșir.

Când *Perecopul* Cetate osmanul părăsise,

Când pe *Alba* tărie îmi răpi, vorbe scrise

Tot craiu *Kazimir* îmi dete, în loc de ostași.

Tot singur zvârlit am urdiile în draci.

El și azi trăgăneli ne dă, în loc să dea săbii!
Când la *Adrianopole* potop de corăbii
Sălbaticе horde vărsat-au din lumi,
Greci și alte gânganii, cari urlă *frântei luni*.
Pe mare, galioane, cu codri de catarte,
Siretul a lui călărimе mi-l arde.
Pedestrii urcară peste Roman în sus.
Și acum saci de *vorbe* în proțap mi-ați adus!
Cu brațe, cu buzdugane potolim vijelia!
De la mine, lui craiu, așa-i dați solia,
Să secer eu singur, un gând îmi răsări,
Și apoi prinse în sineși a gândi,
Subt a cugetului muștrare,
Adaose el încet, și nu tare:
„Poate acuma, cu al lupilor valuri de sânge,
De micul meu hantătar focul mi-aș stinge...
De a lui crudă moarte al meu suflet e plin.
Dă-mi, doamne, cum veșnicul aht să-mi alin!“

XXII.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CALARAȘII

XXII. CALARAȘII

Vornicelu *Dan Veveriță*-i sutaș peste eete.

Logofătul *Stan lui* al său suflet îi dote.

La ei, doi paștiri, iată, *Gangur și Boldoc*.

Pe a lor frunte scris un greu neporoc...

Grăește paștirul, ce zisu-i am *Gangur*.

Tovarășul lui îi ține acum hangul.

— O amară veste culeserăm aseară.

Nu singuri capcâni ne aduc foc și pară.

Vin și toți peștorii *Voichiței*; aflați!

Pe luptă de moarte cu noi, ahtiați.

Ei, frații, al fraților sânge să-l verse!

Drăcească otrăvire! chiar iadul o țese.

Iar *Veveriță* aceste lui *Stan* îi grăi:

„Chemați pe tovarăși, să vadă ce-oi brodi“

Și soții sosesc, postelnicu *Irimie*.

Spătarul *Clanău*, cu el *Costea și Ilie*.

Cu *Lupea* cu *Boureanu* cu *Zberca* acum vin.

Iar *Lupea* grăește — cu ghiță prin sân :

„Tovarăși prin viață, tovarăși la moarte ;

De acum, pentru mine, încheiatu s'au toate...

Ei, care ați primi pe al meu *Șargu* ? „ca dar!“

Ei. — „Dar ce-i ? *Lupea* !“

Lupea. — „Ce ar fi ? Al vieței hotar !“

Oare ce aș mai aștepta ? Primiți-mi pe *Șargul* ?

Tac toți :

Lupea. — „Poate și voi călcare-ați azi pragul

Acestei prea dulci și prea amare vieți ?

Priviți dară ciocul acestei săgeți...“

Săgeata ? în inima *Șargului* zboară !

Pe *Lupea* în clipă la pedestrași îl pogoară.

Lupea. — „Să fugă, las pe alții, eu, vedeți, mă pedestrii ;

Căci — ori vom birui, ori — eu plec dintre ai vii“

La dânsul prin ferestre de lacrimi priviră.

Și — săgețile, că el, în zboruri le înșiră

Pentru fugă, nici unul chip nu ș'a păstrat.

Cu toții sorb și ei al sorții greu sfat....

Voivodul e în cortu-i, deasupra pe culme.

Vine *Șendre* și sufletu cu grea veste i-umple :

„Stăpâne, și Radu porni, și Laiot !“

Ștefan zice :

„Hatmane, știu de acu tot“.

Șendre. — „Mai zic, că nu ne a mai rămas călărime.

Căci toți se coborâă chiar azi în pedestrime.
Numai cincî sute păstrarăm, cei mai aprigi fugari;
Să-i dăm talienilor, că 'n dorința sânt tari,
Cu a lor piepturi pe tine de a te 'ncunjurare,
Or-când să-ți deschidă din moarte cărare,
In pontul, când noi cel puhoiu vom opri*.
O lacrămă grăirea lu Șendre ciunti

XXIII.

RADU-CEL-URÂT

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXIII. RADU-CEL-URĂT

Oare cine? la vodă sosește tiptil;
Că nu l-ai cunoaște, să-l iai fir cu fir.
Oștean învăscut; de muntean a lui haină.

Stefan. — Cum? Radule! tu?

Radu. — „Da; chiar teu“ University Library Cluj

Stefan. — „Zi, ce taină?...“

Radu. — *Părintele* — vine la *fiu său* cel scump“.

Stefan. — „Cât sânge ai vărsat! Eu mâna să-ți
sărut?

Tu așa-mi vii? de braț cu liftă haină?

Cu a ta sabie adaosă, peirea mă 'ngină“.

Radu. — „In fire să-ți vii; căci târziu încă nu-i.“

Te pleacă astăzi mie; și groapa i-dăm *lui*.

Cu a ta țară mie, stăpânului, te 'nchină;

Și a oștilor *cheie* ți-o dau pe a ta mână.

Să dai pe cei cir-ci sute tineri talieni.

De nu, tu cu Moldova din greu ai să gemi.

Stefan. — „Călău precupeț! Pentru atâta-ți dai silă? „

Din fața mea pieri! o, din iad tu prăsilă!“

Radu. — Ștefane, uitași? cum tu nu prea demult,

La a mea fiică cumpănă ce i-ai făcut!

Că am dat pețitorilor ei semn de nevrere;

Cu gândul la a ta pețire; dar durere!

Că tu, — ca răsplată! din scaun m'ai dat!

Acum, — la ispășire! din al tău greu păcat.

Ștefan. — „Acu! în pământ! să-mi pieri din a mea
față!“

Panțiri! Trifăilă, să-l duceți, în pază,

La marginea taberei mele; și apoi,

O, *socrule*, în harț vom măcina din nevoi“.

XXIV.

N O U R I

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXIV. NOURI

Amurgul potoale a oștirilor griji.
Da 'n cortul cel mare, pândarule, simțiși?
Graiu molcon Ștefan, al University Library Cluj

„Ei *Purice* dragă,

N'auziși tu pe unul din bucium să-mi tragă?

Purice. - Ascutu-mi urechea, doar n f

Un vânt mă 'ntâlni, singurel fluerând“

Da sosesc vestitori : din a lor vorbe - - iată :

„Pe țara de jos tătărime ațâțată :

Pașale, *Paur* cu *Rudan*, cu ai lor.

Rup apa Moldovei, lihniți pe omor.

Un negru cărd spre *Catelina* se 'ndoaie,

Spre al nostru adăpost de copii, să-l despoaie!

Dau, vai, spre *Cetățuie* potăi de flămânzi.

Ei chiar de *Visterie* rânjesc hămisiți“

Ștefan. — „*Clanău* și *Isaia* în mână să iea rostul.

Cu doue din steaguri, să 'nchidă adăpostul.

cețătue e mama și curtenii înarmați.

Tine-se-vor ei ; stăm aci noi ceștilalți“ .
Și nici atunci nu-mi alegi ceva din zare,
Să chemi atunci îndată pe mitropolitul.
Ei, Purice, o sută dacă-i bate 'n numărare.
Tu la Radu-i pleca ; iară eu îmi sap mormântul.,
Acum iarba-i gătită cu mărgele de rouă ;
Și aprodul sosi a zice „nouăzeci și nouă ;
El sirul își rupe, strigând :

„Ha ! o veste !
Cu zor, ia ! un bucium pentru vodă grăește...”

Și, iată, apoi, intră un obraz ca de turc !...
Cu vodă la braț,
Își dau graiu dinspre hart,
Oare ce fel de nțețegeri la închiere ei duc ?
Vede vom și aceste, la pont mai târziu :
Când pasul ne-a sosi pe al cântecului râu.

Pe a *Golului* coastă-i adormită cetatea,
Ce-i ziceți a *Neamțului*. Singurătatea
In brațe-și ascunde a domnițelor gând.
Elena, — în rugă în paraclisul cel sfânt.
Un bucium grăi ; și apoi — cine să-mi între ?
Ștefan vodă ! umbre-i cobesc peste minte.
Mirată Elena :

„Tu cum aci vii ?

Ștefan. — Să vă zic rămas bun ! la voi toți, mă
grăbii.

Domnița-i aci?"

Elena. — Nu. E dusă — la tine.

Și — Ștefane, eu n'auzii vorbe a bine".

Ștefan. — Nici eu... Că Voichița cu dușmanul meu
Iea ascunse înțelegeri. Nu-i asta a rău?

O, mamă, genunchii plec. Ce grea-i despărțirea!

Mai vede ne-om ori ba, știe dumnezeirea...

De cumva din luptă 'oi ieși,

Voichiței, da, ei, judecată i-om grăi".

Elena. — „Să pleci! judecata a fi și peste *tine!*

Și apoi, amândouă or fi și peste *mine!*...

Iar groapa, pe acolo, de a fi sorta ta,

Pe ea și pe tine un cer v'a ierta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— In turnuri pe piscuri, din buciume sună :

„Vestire; ce dușmanu a prins, nu-i a bunș.

In tabără nu-i vodă. Unde a fi dus?

Al nostru noroc în pământ s'a ascuns?"

Buciumare peste colnice :

„Voivodul se întoarce!"

Norocul, ca soarele, iară-i dincoace!

Strigărea a *Golului* coastă o 'ncepu;

Al *Boiștei* vârf, peste văi dă o tu!

Cu sete o soarbe acu piscu *Hanganu*.

Apoi *Fundătura*, *Muncelu*, *Runcanu*.

Nou suflet, vestirea, sub cruce suflă.

Nou tunet pe ai *lunei* rei colți ea mai dă.

Zic buciumele :

„Rugă spre ceruri să zboare!
Urdiile, o, doamne-s puse numai să omşare!
Pământului zi-i, el în coşu i să le iea,
Ai crucii robi, ei, în picioare să stea!

Si altă noapte pe toate sub aripă-i le ține.
Pe vii, ca pe morți; înghițind rău și bine.
Numai sus în Cetățue, Elena-i pe veghi.
Si iată, Voichița!

„O, mamă, ai să întrebi;”
De unde-al meu pas? o domniță unde umblă?
Pe unde moartea a ei coasă-și preumblă.
Dar mă las eu pe mine. Să mă întrebi de al tău *fiu!*
Amară vesteire îți aduc, de unde viu“.

Elena. — „Voicuțo, pe al *tău* cap e o jalnică pâra.
Stai robită în Cetate. Porunci chiar sosiră;
Din nou până Ștefan pe turc a birui,
De aici el cu inima stinsă porni“.

Voichița. — „O mamă, a ta inimă acu-ți întărește!
Ne strânge suflarea, cu a iadului clește!
Al meu stăpân chiar el! dă țara la turc!
O, cerule, fă, ca în pământ să mă culc“.

Elena. — „Voichițo, să știi, fu a nopții nălucă.
Mătăni să bați, în pustiu să se ducă“.

Voichița. — „Nălucă? zări-o și al lui logofăt!“

Elena. — „Și el? tu zici!..“

Căta-voi, cu al *mei* ochi să văd!

Chemați-îl, să-mi spună chiar el logofătul!

Să știm, oare care din doi ține dreptul“.

Chematul în grabă i-se și infățișă.

Pe a lui frunte nour de grea grije stă.

Elena. — „Teutule, tu ai auzit ori visat?

Voichița de domnul anină un păcat“.

Teutu. — „O, doamnă, cu ai mei ochi, cu urechile mele,

Ce am prins, pentru tine sânt prea vorbe grele.

Ca Ștefan domn țara să-o sape, să cred?

Dar ce pot să țeș ? din ce aud : din ce văd !“

Elena. — „Destul ! după luptă vom sta, logofete,

Cu cumpăna 'n mână, să știm, dacă drept e,

Ori strâmb, ce amândoi ați grăit pentru price“.

Teutu. — „Așa, doamnă ; pe toți judecata va zice“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXV.

RUGA CEA DE PE URMA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXV. RUGA CEA DE PE URMA

Muncelule, codrule, cum nu ți-e jale?
De atâta de lacrimi și de sânge vărsare!
Cum nu s'a auzit, câte lupte au mai fost.
La Cetate o veste.
Ca un trăsnet izbește:
Că de dușmani inschisu-i al nostru adăpost!
Grăește Elena, a țării doamnă mare,
Lui *Ion* zis *Uscatu*, cu grea îngrijorare:
„Ioane, Uscatule, țeseți voi paza,
Cu al meu Alexandru, cum ceru 'ndura s'a.
Tu, *Dane*, să alergi pe la cei mărginași,
Să nu uite, că sântem ai Ivropei ostași!“
Și aleargă în rotire, el, vodă Alexandru;
La arcași, la sinețași.
Cu el și Ioan Uscatu;
Zicându-le și iar zicându-le,
Ca focul să le vânture:
„Ca veverița, aspru înainte pândiți!

De șarpe ai voștri ochi! spre ale fiară țintuiți“
Cu inima adânc încordată,
Grăește și al Moldovei sfânt tată:
„Chemați împrejumi pe soții de gloate,
Să ne facem o seamă, sub ruga de moarte.
In frunte, să cânte el, kir *Teoctist* :
Al Moldovei și al taberei sfânt mitropolit.“

Ei genunchii își rupseră toți,
Și cântară voroava ca morți:
„Mărire 'ntru cei de sus dăm azi cu toții.
Plecați pe pragurile morții.
Cu steagul Dreptății ne-om apăra,
Dar fie, o, domne din cer, voia ta.
In groapă pierduți de acum ne vom zice.
Păzește-i pe cei de afară fără price;
Să măture pre nelegiuiții din țară
Din moartă, Moldova s'o învie ei iară“.
Și pentru ca odată încă inimă să ieie,
Al rezboiului meșter așa vorba-mi încheie:
„Plecați pe iobânzi, careși drept la al său loc.
Dea cerul să prindem al zilei noroc!“

XXVI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MAHMUD AGA

XXVI. MAHMUD AGA

Năpraznică năvală, din turci început-a
Ienicerul Mahmud aga, cel din Trapezunda,
Cu ai săi blestemați, șiruiți într'un rând.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar ce fu asta ? Fruntea ? căzuți horcăind.
Credeai, că chiar un iad se desfunde să turbe.
Mamă, ce bubuituri ! că ar vre, munții să surpe !
Trosni acum așa o durduitură de puști,
De groază perdut, din țărână să muști !
Buimaci, asurzii, ienicerii se 'ntreabă ;
„De unde astă groază de a iadului teapă ?“
Un nou bubuit ! tremură cel văzduh !
Alt rând de mozlimi spre tartar se duc.
Agaua Mahmud iară strigă :
„Voi cei din veci fără frică,
Ienicerii mei, iată,
Pe al vostru dor, aci-i mușchetărie 'nchegată !“
„Allah !“ — dau bezmetici

„Il Allah, și Acbar!

Și cad măturați de încruntatul pojor.

Pământule, unde-adăpost le dai? unde?

Codași, încă vii, zbiară : „O noapte ne ascunde“.

Din zeci de guri urlă-a Molohului toiu.

Și șiruri îi înghite a morții șuvoiu.

și când după când, toropit până la oase;

De spaimă, apoi, rași ca de negre vântoase;

De gloanțe buzdugane și lănci,

În țernă cărați, de a lui Belzebut căngi.

Allah! dar unde-i a iadului gură?

Daoarba cum pâlcuri de pâlcuri își fură!

Eu codru văd, frunze, stejari văd, copaci!

Și în fiecare frunză o urdie de draci!

De lupte aprinse avut-am eu parte.

Da-aici fiecare tufă-i de dimoni cetate!

A codrilor colțuri — de tresnet fântâni!

Până azi așa fiară, eu nici la români!

Ci ieși-îmi Luceaferule, pe largul câmpiei!

Să te văd, la lumină tot Luceafer tu fi vei?

Toți urlă : „Bogdane, Bogdane, tu — ascuns?

La noi vin! de crezi într'un sfânt de mai sus“.

Și iată că „Luceaferul“ de poruncă-le ascultă.

Da din ochi ce ei prind îi dă pe fugă perdută!

Par'că chiar Alexandru Makedon ar porni,

„Bogdanul“, Ștefan, ca un soare, i-orbi.

Cu mii de boieri și plăeși, oaste mândră!

De a lor lănci și săbii Pârâul-Alb cântă,

Orbite, lăcustele; se clatină a-fior.

Năvală moldovenii; ce? năvală? un zbor!
O groază de ghiață turbanele taie.
Din cer e un vifor; nu-i strâmtă bătaie.
Cu cete arhanghelu-i, nu obraz pământean.
Lucioasa lui față-i un foc pe Osman!
Stropșiți de cotropitoarea topenie,
În visuri zvârliți de neștiuta vedenie,
„Fugiți! că-i Sfântu Gheorghe, cu dracii din iad!„
Orbiți, cu fața 'n praf, unii cu alții ei cad.
De spaimă înghețați, rostogol pe grămadă.
„Aman!“ băiguind o, ce zi blestemată!

.....
Sosește la sultanul agaua, al lor cap.

„Slăvite podișah, / Central University Library Cluj
Din ăst foc cu tigva nesfărâmată abia scap“.
Numai brazde a lui față, începe să dârdie;
Genunchii le cad. Oare cum va sa bilbieie?
„Mărite! o, tată a toți, — tu te miri
De aceste neuzite, drăcești mari izbiri,
Bogdanul acesta tresnește peste lume!
Nu 'nzadar lumea-i zice chiar Ștefan pe alui nume.
Așa ienicerii chiar cad la pământ,
Ca de fulgere arși de-al Necuratului vânt.
Sultanul. — „Să taci afurisite! de Allah blătemate.
Și-i smulge alui barbă:
O, ce bunătate
De armadii! Viteji sunteți voi? ba sărântoci!
Voi săbiile zvriliți! păziți găște și porci!
Mânați îmi la luptă femeile, și copiii!

Mai vajnic vor ei să răspundă urgiii.
Mă jur, — pe a Proorocului barbă, mă jur,
Eu însu-mi pornesc, biruința s'o fur.
Ori — mort cu ghiauri în raiu să mă așeze;
Al meu pas pe voi toți obraz să vă 'nvețe.
Mahmude, tu mai sufli? sub rușinea de ieri!
Din lume, osîndit, de-ăst hamgiar tu să-mi pieri!,
Tăișul ridică, și doboară la odihnă
În praf, rostogol, a Mahmudului tivgă.
Apoi fără suflare se avântă sultanul.
Cu sabia 'ntr'o mînă, învârtă buzaganul
În ceeailaltă; arma-i cu doisprece colți.
Și — zbor înainte. În urma lui toți.

XXVII.

DOIURIAȘI!

XXVII. DOI URIAȘI!

O nouă văpaie al lor suflet aprinde.
Scrâșnind cu încheștare în focoase cuvinte
„Allah!“ și „Kerim!“ cu „Acbar“,
Apoi „Mahomed“, cu „Razul“, și „Allah!“ iar.
Și acum, — ați văzut, ce n'a mai fost pe lume.
Al Moldovei uriaș și a Bizanțului minune;
Ei, doi împărați! să se sfarme cătând!
Aprozii spre Ștefan! și-n ropot mi-l prind.
Uscatul Ioan și Alexandru coconul.
Pe sultan îl îmbie de buzdugane ploconul.
Dară strigă Ștefan „Inapoi să vă dați!
Eu singur îl voi. La o parte ceilalți!
Și el, Mohamed:
„Ieniceri, pe el mie!
Că așa vultur nu mai prind eu în vecie.

— Te oprește Bogdane, la cîini împărate.

Că 'n vâlva-ți de drac, torni grămezi de păcatē.
Că tu steagului meu celui nebiruit
Ca un spin, în a lui cale i-ai răsărit.
Pe loc, îngenunchi să-mi cazi aci, sub a mea față.
Din care lumini peste lumi se revarsă!
Tu nu știi? pe pământ eu peste alți împărați,
Mai mare 'mpărat sânt; și price tu-mi cați?
Cu sabia, sfărâmat-am eu chiar Țarigradul!
La sârb, la bosniac, caraiman... rupt-am capul..
Și tu peste mine, visezi, să te urci?
La amele picioare dă sabia; — tu 'n furci!

Ștefan, sfânt al Domnului Uns.

Aruncă-i răspuns;

„Sultan Mohamede, al soarelui tată.

Și frate cu luna, eu pentru a mea Vatră.

Alături cu capu, noi toți ne-om sfârși.

Dar unu, unu' singur, de aci n'a fugi.

Întoarce-i al crucii crunt neînchinător;

El, frate cu soarele, luna a lui sor!

„Ievropa-mi închizi tu? piticule drace!

Cu ăst buzdugan, eu țerină te-oi face.

De ce pe talienii fugiți dela mine,

Cinci sute de țânci, nu mi-i dai?. De ce? căine!

Respunde-i moldoveanul,

„Să audă întreg al tău Aliotmanul:

„Cu toată a mea țară îi-voi apăra,
Smintitul bălaur, de sabia ta !“

Sultanul. — Dar cine ? perduțule, cine ?

De al meu buzdugan, apăra-te-a pe tine ?

Ioan Uscatu. — „Potopuri să cari, curgă-ți fiarăle roi
Cu săbiile... cu dinții, apăra l-om, ia, noi !.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXVIII.

BCU Gij / Central University Library Cuj
P O T O P U L

XXVIII. P O T O P U L

Aşa, după Uscatu, şi cocon Alexandru
Şi miile de aprozi, întrecând unu pe altu,
Pe Ştefan, ei, zor, să-l smulgă din foc.
Da'n clipă, între ei urlă un joc,
Cum lumea din veci de veci nici povestise,
Şi nici veţi mai ceti pe tablele scrise.
Vârteje de ostaşi prind pe cei doi vultani,
Al crucii şi al lunii, moldoveni şi osmani.
Răpescu-i în două părţi; văpăi, vârtejire!
Şi aprinseră îndată furtuni peste fire.
Pe întins câmp, pe groaznic de mărgini colac,
Din cea încolăcire ei nici se mai desfac.
Codrenii, curtenii, cu ei, sineşaşii,
Panţirii, deliilor, cu dânşii arcaşii,
Pe dâlma Muncelului şi pin'la Gheţeu,
Pela Fundătura..., pe coaste şi pârâu,
De lifte o puzderie, o pădure, o mare!
/ Işi dau întâlnire pe a gropii cărare,

Cu steaguri moldovene, și fără răgaz.
Tot urcă, — coboară pe a morții pârliaz...

Ca Arhanghelu, Ștefan, el aleargă la frunte ;
La apus, la răsărit, peste văi, peste munte.
Cu al lui armăsar, zbor, acu pe Muncel,
Acu pe Ghețu,... Fundătura, tot el !

Zbor, nouri de săgeți, vâjiind prin cei codri,
Nebun dauț pe piepturi ; pe ai lor, și pe ai noștri-
Din sabie, suliță, topor, buzdugan,
Pe zale, pe platoșe... groaznic morman !
Ca o grindină grea, în asurzitorul ei ropot,
Lumi clatină, auziți ? — al copitelor tropot !
Crunt tunurile urlă, bătînd peste văi.
In spulber țerina, de a zdrobiților clăi.
A năvălitorilor undă, sfișiare
Pe lumea din lume păreche nici că are,
Pe muntii de mai morți, a vitejilor oft,
In gemete ;
„Dă'mi moartea, tu, o, sfînt Savaoft !“
Sfășierile, răcnetele, în jarul durerii,
Inghiață cea minte ; nebuni țipă crierii.
A săbiilor raze sting raza din ochi.
Se umplu prăpăstii ; cresc munți peste gropi !

Din amurg, peste noapte, făliei de lună,
Pămîntul îi arde astă jertfă nebună.

Dar și crucea îngroapă, de astăzi până mâni,
Din negrele cete de spurcați căpcâni.
De blesteme, crunt biciuită-i cea boltă: -
„Allah!“. „Sfântă cruce!“ și morții o holdă.
Strigări, „Hristoase ajută-ne tu!“
Ba „Secerea lună ardă Icoanele acu!“

Ia !... „Câini de ghiauri!“ cu „Aman!“ și cu „Doamne!“
Așa strigând, ei umplu ale morții cotloane;
Hrânescu-mi a raiului și a iadului foame.
Satana deschis'a de diavoli ospăț.
Pe caldul lor sânge al veșniciei îngheț.

Prin spini, pe prăpăstii, prin roate fără pază,
Cei vii încă, dinții tot pe harț încleștează.
Și fierbe, clocotește, pe movili, râpi și șanț.
Căiu și iad sânt în Paști; coasa morții în danț.

Podișul de frunte-i pe dâlma cea mare;
Care dă lui dimon ca un brâu de apărare,
Pe o culme, sus cortul lui Ștefan voievod.
Deacolo, rotind ochii, dai peste tot.

Chemați vin ca la miere, grei nouri de lăcuste;
Lui Ștefan să-i măsoare luminele înguste.

De leşuri clădiri, fioros un colac.
Vitejii, cu a lor piepturi, gros zid ei fac.
Cum soarele n'a mai văzut scumpă scară,
Pe coastă de așa dâlmă urcă din fiară.
Iar coama? de aprozi greul roi u o încunună.
Pe oase călcând, luna în loc și ea stă.
Oare ce strigă paşaua? a sultanului mână dreaptă.
„Mozlimi! din voi, care vre o sfântă răsplată?
Vedeți crucea mare? Acelui, care o va rupe,
Eu două cununi i-oi da; cale mai scumpe.
Flămândă alergătură dau a lupilor potăi.
Cad iar rostogol; iar de leşuri dau clăi.
Răpădu-se ca orbii, prin huciag prin ruptură...
Dar în clip ei răcnesc, ca în a șerpelui gură.
Căci, ia! se pomenesc în fundu gropilor de lup.
Țepușile-i sparg; ei cu dinții se rup.

Sultan Mohamed cu Ștefan domn se chiamă,
Cu sabia amândoi să-și dea veșnica seamă.
Curtenii împrejurul lor ziduri închid.
La al morții ospeț dalba spumă-i răpind.
Gros gard de plăieși pe vodă cuprinse.
Lunatecul cam multe din luni plânge stinse.
Dar stați, că grăeste căpitanul,
El, cioata 'n drum, ce izbește Aliotmanul;
„Un steag, Trifăilă; — pe cei tari să-i cați;
In goană, cu ei la Catilina alergați.
Eu dau aci cea de pe urmă lovire,
Să apăr Ivropa de ăst foc peste fire“.

O Ștefan, ce-ți tai tu armadia 'n două ?
Că turcului vine-i armadie nouă.
Vin greci cu munteni, și vin diavoli de arapi...
Din încolăcirea lor cum ai să scapi ?

Ca grelele, neguri dau, lumii să-i ajungă !
Pas nu fac ca alții ; pe zbor ei se aruncă.
Copitele urcă pe stoguri de om.
Sub aripa nopții... Un basm de dimon !
Mă înneacă un suspin, că o, cum v'ăși înșirare
Prăpădul, decât cele văzute mai mare !
Căci sar câte zecă din lupii de căpcân,
Pe câte un moldovean ; câte un piept de român.
Și mai țipă încă odată.

Mai marele fierălor, iazma necurată.

„Genunchii plecați, mai bogdani, la a mea lună !“

Modolvenii.

„Ba nu ! căci Ea, crucea, mai sfânt ne 'ncunună.
Și chiar de om muri, aspră moarte asta nu-i.
Că Dreptatea apărând, drept la ceruri te sui“.

A morții seceriș ! Zor corbii în căduri,
La ospeț că se așază, pe coaste, pe vârfuri.
O, nefericite !., o, Părăule Alb !
Nici ești Dâmbovița tu, nici ești Podul Înalt.

.....

XXIX.

PUNTEA CEA MAI SCUMPA

XXIX. PUNTEA CEA MAI SCUMPA

Oare ce-i? că spre Domnu închinatu,
De spaimă un strigăt aruncă Uscatu:
„Inapai! o voivoade; că în clip ești al morții!
Moldova tu nu o lăsa în ghiarele sorții!
Vârteje, puhoai e ochesc pe al tău cap.
Spre a ei mântuire fă pas mai degrab!“
Uriașul oștean la astă vorbă se întunecă.
Și negre gândiri ale lui minți adulmecă.
Și strigă: „Fugiți! Vreau să mor azi de o lance!“
(De cugetu-mi greu altfel ce m'ași face?).
Da ce-i strigă tot el, Uscatu?
„Minciună-i, că sositu-ți-ar fi ție vелеatu.
Măria ta, întoarce-te înapoi!
Din volvora morții, că zid ținem noi!“
Ștefan. — „Ioane, să taci! și fugiți îmi din cale!
Că viața mi s'a stins. Fără nume a mea jale!
O, o! Trifăilă, de ce te-am trimis?!
De păstram și al tău steag, gheena ași fi stins“.

Boierii, paștirii viu gard țin lui vodă.

Buluc și talienii; mănunchi dintr'o holdă.

Ștefan. — „Blestem peste voi! răsvrățite năpârce.
Din ochi-îmi pieriți! că altfel lumea va plânge!“

Uscatu. — „Ba noi nu vom pieri.

Pân pe tine de aici scos nu te om ști“.

Ștefan. — „De al meu buzduganu dară cădeți!

În lături! o reilor, de a mea fugă precupeți!

Uscatu. — „Tu omoară ne! că noi ai tăi suntem fiii.

Al țarei tu suflet; ești tată mulțimii.

Fărtașilor, goană! Să-l scoatem la adăpost,

Să nu zică povestea, că biciznici am fost“.

Ca sfinți mucenici pentru tatăl Moșiei;

Cad cei dela margini, jertfindu-se și ei.

Pe când cei mai de aproape pe brațe îl răpesc;

Căzând jumătate; zi-i fapt îngeresc!

Crunt ropot pe al lor cap, săgeți, buzdugane.

Iatagane și paloșe, din valurile avane.

Uscatu. — „Călcați peste ei, și încă o goană mai
dați“.

De hamgiare ei cad, în sânge 'ngropați.

Și Iată, că zidul de fier acum rupt e!

Sump nu-i, pe răsplată din cetele perdute.

Si a'eargă, ieșiți din fiorosul colac.

Leniceri după ei vânătoare acu fac.

Năpraznic oprește-i o crucișe surpătură,

În a drumului mijloc. Spaîma minţile fură,
Zăresc gonitorii, ce dau flacări pe nări.
Pe cai ei, dar şi prigonitorii călări!
„Rămas bun!“ zic vieţii din ei jumătate.
„De punte“, celorlalţi cu a lor trupuri fac parte.
Jertfindu-se, a groapei coş ei îneacă ;
Podiş, peste el pe Ştefan viu să-l treacă.
Pe puntea mai scumpă decât toate sub soare,
Clădită din aprozi ; o lume, care moare.
Trec parte cu părintele sfintei Moşii.
Mai cad jumătate din voinicii cei vii.

Tu codrule adânc al Ţubucanului, spune,
Cum, yodă, visând, că viaţa-i apune,
Făgetul, ce-i zicem Umbraru tăiă ;
Şi Zbor, până'n prag la Poarta Ţoricii stă.

Deodată, la un gând, pe fugaru-i s'aruncă,
„Înapoi ! Ţătărimea acu o să ne ajungă !“
„Stăm noi !“ Radaman strigă, — „Ioane, să-l duci !“
Şi sus în Cetate, la doftori să-l culci.
Aprinşi cei rămaşi cu sălbaticii pe luptă.
Porniră, şi iată, urdia că-i ruptă.
Ştefan, drept însus peste dâlme îl/văd urcând,
Ars de răni, şi cu pietre de moară pe gând.

Radaman, Buciuman, ce zisu-le au „zmeii“.
În cale se opresc, aşteptându-şi călăii.

Cuțitele, dinții... sunt armele lor.
Cu ele dau fiori; vitejește apoi mor.
Ștefan în Poarta Toricii calcă,
Poaina Hanganu de ahturi o 'ncărcă.
Opoliță, Ocea pe Ozana le sorb.
Cetățue, te chiamă al rănilor rob.
Trec ei Boura, Boiștea, muntele Gol.
Cuțite dogoresc peste sufletul lor.

XXX.

MAMA MOLDOVEI

XXX. MAMA MOLDOVEI

n înalta *Cetățuie*, pe muntele *Golul*

Elena doamna, strânsă 'n al inimei fiorul.

În sfântul *Paraclis*, plecată în genunchi,

Așteaptă vestiri de peste a dealurilor muchi....

Ea de calde lacrimi mărgele respiră....

A crede nu poate, ăi pândari ce zvoniră :

Că *fuge* de turc biruit al său fiu!

„De n'a biruit, mai stă el încă viu?“...

Un strigăt de afară se aude :

— „Deschide, o, paznice, poarta ; fă iute!“

Paznicul. — „Ei, de unde ? Și cine ești ? — Zi !

Ștefan. — „Din tabără ; Ștefan domn, În jale sosi“.

Colo sus, ochiu de zid se deschide, coboară

A doamnei grăire și la Ștefan se strecoară :

Elena. — „Ștefane tu ?—Dar cum vii ? Dă-ne lumină,

Prinseși biruința ? A ta frunte-i senină ?“

Ștefan. — „O, mamă, sfărâmat viu de ast'dată eu.

Sub nour al meu soare. Vrut-a așa dumnezeu“.

Elena. — „*Străinule*, voivodul, cât sta-va în viață, De-a fiarelor goană o zi nu se lasă“.

Ștefan. — Ț, mamă, dar eu, cad, rănit peste tot. Cu drept numără-mă vei cum ași fi mort.

Uu armaș. — „Măria ta, noi l-am adus; Indurare ! Cu silă l-am răpit din a peirii cărare“.

Căci și el, ca și noi toți, scrijelat e
De a turcului lănci blăstamate“.

Elena. — Ștefane, adună-ți dară altă oștire :
Să instrunești ale izbândeii perduțele fire.

Iar de nu, în pământ, la odihnă te ascunde:
Căci la grea o *pără* tu ai a răspunde. —

Străjerule, de acu îți poruncesc, să deschizi !

Ștefan. — „Ba, — închide, străjerule; zic *eu* acu, să
închizi.

De noi răni a țarei bubă mare se desunflă !

De paști, cei rămași, de bucurie sa se umplă“.

Ostașii. — „Măria ta, da și noi sintem, ia, spîrcuiți.
Ca morți, de astă dată, tu la harț ne inviți“.

Ștefan. — „Culcați-vă dară de pe acuma, în groapă !
Moșia Moldovei voi dați-o ca roabă.

Mă duc *eu*, eu singur... Voi vesti-veți la toți,

Că așa mă lăsară-ți; cu zile, ziși morți.

Ei ! astăzi si morții trebuie să învie !

Din groapă să scoată copiilor moșie !

Ori vreți, ca viața să-o geamă ca robi ?

Lăsându-le o Vatră înecată de gropi ?

Striga-i voi pe cei stinși cu săbiile 'n mână.

Se scuture ei desub greaua țărână :

Voi, Arbore, Dragoși, Ispas, Radaman !

Cu Boldur, cu Veverița,.... ah, Buciuman!
Sculați desub țărână, scăpare să-aduceți.
Moldovo, pe ei, de azi, nădejtile pune-ți.
Porni-voi pe noapte cu cetele de morți.
Ori, sfinte, tu îngroapă-ne, culcă-ne pe toți.

Sculați-vă și voi.... tu stolnice Pascu,
Voinicilor! Mirza, cu Daibog parcălabu.
Clucerule Barsu, tu Buhte, tu Stancule.
Nepoate Ivașcule!“

.....
Ștefan, sfărâmat cum e, pas dă pe coaste
La vale, să-și iea, din pământ nouă oaste;

Căpitani și aprozii, în suflet fulgerați!
— „Și noi!“ — strigă Uscatu. După el toți ceilalți.
Usturile uitându-și, pornesc cele steaguri.
Și așa buciumară în cele patru vileaguri!

„Voivodul vă chiamă pe toți, pentru sfat!
La al *Boiștei* pisc peste altele mai înalt“....

Elena în genunchi. Vestitorul din turn
Ii striga pe rând câte sosescu-i din drum;
Cum una peste alta, veste calcă pe veste:

„De vodă chemate, vârtej noile cete!“

.....
„De negre lighioane el iară-i încunjurat!“

Apoi iar :

„Necurații ca frunzele cad“...

La această vestire, viață mai prinde
Și sufletul *Elenei* la altarele sfinte.

XXXI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
V I S T E R I A

—

XXXI. VISTERIA

La cetate un răcnet: „Ne dați visteria!“
Nogai rezleți năvălesc, suta, mîia.
Grăbit, cătră Elena dă graiu un cirac:
„Domnițelor, vin de tătari un șirag.
Vă ascundeți; noi ceștilalți sântem ai morții“.
Elena. — «Ba țineți numai preajmele porții.
Femeile, noi, și argații — pe zid Library Cluj
Lupta-ne-om; dacă 'n cer așa au hotărât.
Și trec jupănesele, și ele la metereze.
Ca leicele, toate, cu inimi viteze.

Voichița, în ietacul odorului său;
Peste leagăn, — în luptă cu a sorților hău...
«Ne dați visteria!»
Cu groază ea aude.
Și ia săculețile, pungile, multe.
Fereastra deschide;
„Jigodii hămesite!
Vouă, câinilor turbați,
Hai! na-vă visteria;
Copilu-mi lăsați!“...

INVEREA

XXXXII

XXXII. INVIEREA

E roșu Pârâul, și pria jma lui pustie :
Movile de leșuri dorm cea veșnicie,
Turbata furtună zburat-a cu zor.
Peste oase oftează acum sufletul lor.

De El văduvită, Moldova suspină, ry Cluj
De grea jale a tuturor inimă-i plină.

.....

Pe țară, — a zăbranice, neguri se țes.
Pe văi cântă al dorului jalnicul vers.
Și — iată, că o poruncă sfințită,
Buciumând peste culmi, toată țara o invită :
*„La toate altarele, în sfintele case,
Voi jertfe, ingenunchi dați din piepturile arse !*
Păzește-i, o, doamne, pe ai țarei părinți.
Si dă-i în pământ pe ucigașii flămânzi,
Au cine ocrotește acu scumpa Moșie ?
E Ștefan în viață ? Grăiți ! Cine-l știe ?

.....

Deodată, din tulnice, a munților frunte,

XXXIII.

NEGURA

XXXIII. NEGURA

Drăcească-i o vestire în zbor peste țară ;
Din turnuri în măguri, știți ? ce buciumară ?
Că Radu, al domniței tată — un vis !
Pe Ștefan, de răsplătire la surghiun, că l-a scris !
Și deșteaptă a lui mamă Elena, cu lacrimi.
Gemând ; „Osîndirea și mie dară dați-îmi ;
Că al meu suflet multe săgeți adună.
O moarte, numai tu liman azi îmi dă !
Dar a domnului tineră soție,
Voicuța-i la Radu ?
Ea, unde să fie ?
Și al ei suflet îl spârcue două săgeți ;
«O, soartă, spre a gropii odihnă să mă îndrepti !»
Așteaptă Elena... Pe astăzi cea mâine
O înghite și Ștefan din lume nu mai vine.
Teutu al țarei intristat logofăt,
Strigă și el ;
„O, doamne ! scăpare nu mai văd !“.

O negură groasă pe țară se apasă.
Tu, cerule aste păsurile oare unde au să iasă ?
Intreaga Moldova oftează într'un gând.
„Dumnezeule, tu adă-ne pe voivodul cel sfânt !
Din pisc în pisc vorbă dă :
„Țara să asculte !
*La peșteră, în codru, la kir Daniil,
Adune-se toți; pentru-al sfatului fir.*
Și apoi, din plugari, din plăeși ostășime.
Chemarea cum prinde, într'un suflet ea vine,
Și noaptea când tăiată stă drept pela brâu,
Ei curg, stoluri, stoluri, rupând or-ce frâu.
Pe de apus săhăstriei, în pâlcuri ei urcă...
Dar, o, la resărit, ce resare ? oaste turcă !
Tiptil ea pășește, și sue pe furiș.
Acu, iat-o, calcă spre înaltul podiș.
Și iată-ne la peșteră ! Sihastru-i din ani vechi.
La o hopaiță ghebuit,
Chimurgit de priveghi.
Da oare ce ipochimene se pitulă în tufiș ?
Imbrobodiți, la pândă pe desul hățiș.
Laiota și Zopiros.
E Laiota, înecat într'o mantie cu Zapiros.
El îi zice ;
Stai, grecule ; da te apleacă mai jos.
De aci i-vom număra,
Câți p'aici s'or aduna.
Dar să'i și cântărim.
Că sultanul ne a plăti, de ispravă să-i fim !

Căldăraș, scutitu, de carzulă se plimbă,
Să dea vestire stăpânului, or-ce se întâmplă.

Zopiros. — „Asta? — cine-i?”

Laiota. — „Tu nu halba la o caraulă ;

Ci rabdă, să prindem mai mare vro sculă.

La o mai groasă pescuire vei căsca tu din gură.

Un vultur a-i vinde padișahului io vreau.

Și în cuibu-i pustiit sburare-aș, ia, eu.

Atât, de acum, dela ursită io cer ;

Cu ajutor dela Arhanghel, ori dela kir Lucifer.

Că Mahomed l-a trântit, după al meu fluer jucând.

De nu-mi dă o domnie eu și pe el il vând.

Cu pas de voivod, în o mantie ca ascuns,

Sosește Stăpânul, al Domnului Uns.

Gura peșterei caraula Căldăraș îi arată.

Și dânsul, fără încunjur în ușe dă să bată.

— Găsitu-te am? părinte.

Daniile, tată sfinte.

În o clipă i deschisă intrarea.

O slabă hopaiță îi dă zarea.

De acu ei în sfătuiți amândoi.

De Loaita și Zopiros vedem noi.

Zopiros — „Mi se pare, că oaspele-i Domnul cel
mare.

Și tu? nici suflași de o așa întâmplare!

De-mi spuneai, îi ardeam una 'n frunte.

De a iadului fund îi dedeam să se înfrupte.

Dar hai, ș-om buciuma, la ai noștri.
La danț ; de „Alah!“ să resune cești codri.
In frunte om chema pe pașaua ăl mai sprinten.
Ca pe mărul cel copt, pe ursu să-l prindem.
Și — goană la vale ei ; goarnele răsună.
Ca potăile de lupi ,ienicerimea o adună,
Iar la peșteră, diacii, Lazăr și Vulpaș.
Cu aprozi, cu sutașii, cu hotnogii — la Căldăraș ;
„Sosit a El ? tata cel mare ?“

Căldăraș. — E aci.

In sfaturi cu sihastrul ; cum de acasă plănui.

Teutu. — «Copii, ce ați cules, vestiți îmi și mie».

Dracu. — Pe Suceava cetate cu urgie !

Pașalele cu mârzacii, mai colțoși decât cazacii.

Ca dimonii, ca mamonii.

Mână în mână cu grecii și cu cerkeji.

Răpăd ei tunurile și berbecii ;

Dar zidurile și ai noștri, de rușine i-au dat.

Zvârliți îmi icnesc, și a scăparea-i a lor oftat,

Căldăraș. — Tăceți !... Ia ! goarne ! tătărești !—O, ce
coabe !

Teutu. — Hai ! pe ei ! măselele aici să și le îngroape !

Uu foc de năvală dau toți la cei sosiți ;

Cu toții, în arme până în dinți !

XXXIV.

VRANCENII

XXXIV. VRÂNCENII

Acu Mama Tudora din Vrancea umbroasă
Sosește, cu ai ei feciori șapte, și — nesfioasă
Grăește :

«Aici ne adunăm noi ? ai țării părinți »?

Teutu. — Aici, mamă Vrancio.

Mama Tudora. — Ajute cei sfinți !

Tu dă-le hotnogi și la ai mei, cu a lor cete.

Că *ard de luptat*, ca ei țara să 'ndrepte.

Să cer chiar în frunte. Tu înfiră-i în șireag :

Că or da țândări urdiile, sub al vodăi sfânt steag.

Cu bine, copii ! Voi deacu sunteți ai țarei.

De azi Ea-i a voastră mamă. Dați ghioanele țarnei

Vrâncenii ei mâinele-i sărută, și pe rōpot !

Ea pe frunte, și — să se îmbrace de acuma, în hobot..!

.....
Ia, goarnele strigoilor ! pas de pas dau pe coaste

Nelegiuții ca lupii ! peste holdele noastre.
Și răcnete spintecă norii cu «Alah !»
Cu „Mahomed“ și „Akbar !“—vanghelii de drac !
Zvârliți din a iadului vârf și capac.
Șendre hatmanu : Hai ! după mine copii !
Să dați ! să nu-mi rămână din ei vii !
Tu, stolnice Luca, ia-ți polcurile, toate :
Delii și scutelnici, poterași ; șapte roate.
Căminare Poteraș, tu cu ai tei darabani,
Cu tălpași, cu lipcani“.
Toți toți, fir a păr, de a Carpatului vultani.

Voivodul cu sihastrul sfătuirea închiară.
Și din peșteră pășind, ei ce zăresc afară?...
Stefan, el sabia-și răpede din teacă ;
Din ochi fulgerând praf toate să mi facă !
Daniil și Teutu.

„Măria ta, să stai !“
Că merge strună, cină dulce o să iai.
Lazăr.—li mână-m ca pe cârdul de porci spăriați ;—
Tot îndemnând :
„Copii, peste cap mii vânturați !“
Și steagurile tale,—vrâncenii în frunte,—
Ca pârjolu mi-și sfarmă din namilele crunte.
Se încaieră strâns cu necurații zăvozi ;
Din viață zvântați să-i culce pe toți !

Vulpaș.— Gem coaste, poiene, surpături, vâgăune.

Gem râpi și rupturi, gem cotloane;—o genune!
Zbor bușteni, buturuge, tulpini, bolovani.
Ca pleava sub vinturească ahtiații croncani!

Lazăr.—«Ve întoarceți! înapoi!» muftiile le zbiară.
Da deodată, vârtej lunaticii iară.
Turtește! și calcă!—moldovenii, pe un cap!
Prin gropi, prin băltoace abia leșurile încap.

Jucând, fără tocmeală, topuz, buzdugan,
Sar fălci, scăfârlii... un de stârvuri noian!
Și crânguri și vizuini, și costișe și hăugaș.
Și zăvoi... le dăm Lunei-rupte sălaş.
Inghitu-i și mlăștini, și iazuri, și pârâu.
Ingroapă-mi-i, ca de prăpăstii un hău.
Și ea sfânta Cruce, din nou că străluce.
Căci fruntea, mai fugace, spre Stambul iat-o, fuge.

Se întoarce-acum Sendre,—o, de câte nu-i plin!....
Și vestește,— în vorbă ruptă de greu-i suspin:
„Măria ta, îi sfârșim. Dar scumpă ni-i biruința!
Vrânceni tot în frunte.

Iși plătiră juruința!

XXXV.

VOIVODUL PÂRÂT

XXXV. VOIVODUL PĂRÂT

Ce limbi pe Ștefan domn? ce noui cu otravă?
Ascuns e el? Cui lasă scumpa Suceavă?

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Colo sus în Cetățue, Elena pe oftat.
Sub griji și Teutu greu geme, ce păcat!
Pe cine? Divanul, ca vinovat îl arată?
Pe-acui cap? e scris, ca sabia să cadă?
O! chiar pe a lui Ștefan! Au voi ați fi visat?
Lumină Elenă cere.—Ah, ce veleat!
Pe al nostru cap, ce dă, năpraznic să zboare?
De șerpe limbi cer, curat o dogoare!
Și pe Mama Tudora din Vrancea au poftit.
Sfat drept să isvorască, pe cântar cântărit.

Pe pândă aprodu Dracu, pus la ușe, în Cetate.
Intrarea la divan spre a păzi cu scumpătate.
Cam prea îmbrobodită o mătușică fi sosi.

Aprodu.— „Și tu pe Ștefan Vodă ai ce cârti?”

Femeia.— „Ba n'am ce, jupâne».

Aprodu.— „Atunci, pleacă; te cară!

Ori, hai născocoște și tu un fir de ocară.

Femeia.— «Eu? nici o scădere nu știu despre el».

Aprodu.— „Zi-i și tu ca alții, că-i prea vârgă de fer”

«Că numai așa îți dau aci remânere.

XXXVI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
APRODUL DRACU

XXXVI. APRODUL DRACU

— „Iată dară încă-o scornitură,

Așa, a mă lăsa tu te îndură :

O țară voivodul mi-a luat :

Și un prunc, pe a logofătului sfat“.

Iar Dracu :

„Pre a mea lege,

Cu a ta clevetire, — tu locu-ți alege ;

Că ce tu cu a ta tivgă făuriși,

Din vajnici stihuitori, lăuda-s'ar vre-o cinci!

Ei, ce ai născocit? ceva, cam dela fiere!“

Femeia. — „Domniță eu sânt. El, m'a rupt dela pă-
rinți.

Apoi de al meu soț; o, de un sfânt între sfinți!

Zvârlit-a pe al meu cap o grea judecată.

Am tată, am soț; și înzădar ei mă cată.

„Stai ici lângă milogii; ca ei cam ascunsă.“

Sosesc pârătorii cu pără ursuză.

Grăește Teutu ;
„Hai Jură tu, Negre,
Că'n noaptea ajunului luptelor grele,
Măria să n'a țesut vorbă cu un turc!
De juri, gâtu 'n furci eu singur mi-l urc“.
Negrea. — Nu jur, pân' pe domnu nu-l văd, ia aice.
Că atunci lumina-se va întreagă astă price“

In Cetatea cernită,
O grea judecată-i pornită.

XXXVII.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

UNDE E VODA ?

XXXVII. UNDE E VODA ?

Grăiește acu Elena : Teutule, zi,

Cu ce tu pe Ștefan domn așa dârz l'ai pârâ ?

Teutu. — „De noui grele pânze al meu suflet apasă.
Nici a milei dogoare al meu cap nu-l mai lasă“.

— „Mai zi“, — El răspunde rău ars de durere.

„Pe ajunul prăpădului cu cine îl văzui,

Din vorbă împletind : chiar cu dușmanul lui

Elena. — „Doară nu chiar cu dînsu ? doar nu chiar
cu Radu ?“.

Teutu. — „Ba, tocmai cu el ; o, de aceea-i păcatu

Mai greu ; dar voi credeți, că astâta eu știu ?

Și voi știți, înainte ca eu să vă viu ;

A țarei domniță, acui ea e fiică ?

A Radului vodă ! Și ea a rău ne strigă.

Ce sorți dela a ei mână pe noi ar sosi ?

Cum știți, din Cetate de mult ea fugi“,

Elena. — „Grăiți acum, care ce știți

De Ștefan, de voivodul.

Tac ei toți ca amuțiți.

Iată, iată, de după uşe unu din cei „milogitori,
Cu iufl paşi păşeşte spre cei judecători.
— Am eu de întrebat! El atâta strigă.
Si din zdrenţe se desface...
Acolo cine acuma stă?

.....
Un fulger pe toţi!

Teutu. — „Dumnezeule îndurate!

Măria ta, doamne! Făcutu-ne-a parte.

A cerului mână, ca viu să te privim!

Cu toţii în genunchi, îndurarea ți-cerşim!

A cerului rază de acum luminat a,

Divanului nostru. Să tacă judecata!

Stefan. — „Ba întreagă, întrebarea acu voi să o
stoarceți!“

Teutu. — „Noi? Nu! Ci *Tu*, doamne a ta milă în-
toarce-ți

Spre noi: De ocări, de acu nu mai cântim.

Ci lacom din marea înbucurare sorbim.

Si Domnul cu mânie li-o 'ntoarce:

„Voi dare-ați judecățile voastre oloage?

Pe al meu cap să zacă tot sabia îndoielei?.

Teutule, așa osândire a închea vrei?

Ba, mai vârtos, spuneți, ce pără îmi cântați?

Pe Nagrea să-l cheme, și pe ori care alți.

Si vine, iată, vesel, el, Negrea“.

A lui mărturie o să curme durerea.

Stefan. — „Răspunde tu, Negre, în știuta cea noapte,
Trimis am la turc eu întregă vro oaste?
Ori numai pe câți-va; o pleavă de secui.
Nainte de altele, tu asta s'o spui.

Iar Negrea :

„Măria ta, cum? dar uitat-ai?
La greaua muștrare, apărarea ta asta-i?
Fost-a alta întâmplarea. Pe prapori, eu mă jur!
Divanul asculte. Io o vorbă nu fur!
Cu a Radului vodă gloate,
In a turcului oaste
M'am dus. Da al meu suflet gema
Eu sânge să vărs? eu? ah, din vița mea?
Furatu-m'am, singur, să spun către domnul,
Că nu ne ticnește nici pâinea nici somnul,
Până nu ne înșirăm iar sub steag părintesc.
Din a lunei caftane a scăpa flămânzesc
Pe mine, cercetașii drept turc mă zăriră.
De acolo cele päre peste vodă se înșiră.

Cu toții în genunchi lungi șiraguri căzură;
„O doamne, de a noastră zmințeală te îndură.
Greșiți bănuitu-ți-am sufletul sfânt.
Tu iartă-ne, ah, păcătosul cuvînt!“

XXXVIII.

BGU Cluj / Central University Library Cluj
MAMA TUDORA

XXXVIII. MAMA TUDORA

Acum, cine se întoarce? — E Mama Tudora..

Ea. — Gata cernită! — Un idol tuturor...

O negură de ghiață

Pe suflare li se apasă...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Sosit-a măria sa vodă? — Grăiți!“

Ștefan. — „Sosit-am, mamă Vrancio“...

Șendre. — „Fociorii tei, — cei mai slăviți!“

Mama Tudora. — «Da, — ai mei, — ai mei șapte-
feciori, — mă luminați!»

Șendre. — «Ei, — ai tei — ca șapte brazi!»

M. Tudora. — „Ei, — da! — unde-s?“

Pe toți, — nu știu, ce, — pe toți îi înneacă.

Chiar Șendrii îi vine, — îi vine, să tacă.

M. Tudora. — Unde-s? — unde?... vezi să nu-mi
minți !...

Sendre. — «Ei!...»

.....
Ca făclia de ceară a lui față..

Și — cuvântul, și — vorba, pe alui buze îi înghiață.

Sendre. — Ești mamă a șapte — a șapte sfinți!

M. Tudora. — Căzu

Sendre. — Căzut-au, — scumpă.

M. Tudora. — Unde ? pe unde ?

Movilă. — Pe oasele a șeptezeci de ucigași!

Ai tei sânt pe veci ai cerului armași.“

M. Tudora. — „Care ?“

Sendre. — Ca și ai noștri ; ai atâtor !“

Ii plânge țara toată

M. Tudora. — Doar nu toți ! Nu întreaga mea gloată !

Sendre. — Tot doborând din valuri de moroi,

Cari săriseră, să ne omoare și pe noi !

Parcă iadurile suflaseră a diavolilor roi.

M. Tudora. — Și Tudor ?

Sendre. — Cu sabia 'n mână, în fruntea tuturor.

Poți să fii, din toate, cea mai mândră mamă.

Stefan. — Că și vodă ține-va cea mai sfântă seamă.

Sendre. — Cum noi, tagmale, toate, de sânge am
dat vamă.

M. Tudora. — Și Vasile ?

Movilă. — În mână cu steagu!

M. Tudora. — Grigore!... Alexandru!...

Și Gheorghe!... și Neagu!...

Sendre tot nu grăește cuvinte.

Căci focul ei arde, ah, și pe a lui minte.

M. Tudora. — Căzut și — — și — și Io — și Ionel?

Movilă. — Mai mândru, mai voios —

Sendre. — În cer e și el. —

Chiar, iată, sosesc ale lor șapte steaguri!

Cum din cele potăi ei rupt-au — luați teancuri!

.....

Și jalnica mamă, arsă până 'n rărunchi,

La steaguri pășește, căzută în genunchi.

Și unul după altul, cu foc le sărută.

Apoi se depărtează; o sfântă, și — mută.

Dela margine se întoarce, și din steagul cel mai
tinăr,

Un colțișor ea își fură; la sân iute strânge-l.

Dar pașii i se rup, și două surioare

O prind, — pe mama cea mai scumpă de sub soare!

Cu toții împletescu-i din lacrimi ei flori.

Și lumea-i brăzdată de sfinte fiori..

Plecând abia, — ea începe:

„Măiculiță! ce-am făcut!!“

Și eu podidit... de ea nu vă cânt mai mult.

Iau cobza și catastiful, și la altele mă mut..

XXXIX.

MILOAGA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXXIX. MILOAGA

Intreabă acum voivodul :

„Dar steaua mea ?

Domnița ; — să-mi spuneți, unde a fi ea ?

Elena. — „Aci nu-i ; fugită-i în lume ; poate plânge ;
Căci și pe a ei față o pâra i-o strânge“.

„Ba nu!“ strigă acum „cerșitoarea ;“ păși
În față ; Ea, nu stă ascunsă. E aci.

— O Ștefane, cum te áu ponegriț ei pe tine,
Așa clevetită stau și biata de mine.

Ștefan. — „Voichițo, tu în tabăra dușmană ai fost“.

Voichița. — „La Radu, al meu tată ; pe ăst pas
n'am eu rost ?“.

Ștefan. — „Destul. Amândouă în paraclis voi să
treceți ;

„Și, scumpă soție, din lacrimi tu șterge-ți“.

Teutu. — „Voicuța-i iscoadă ! Oare nu ne-a precu-
pețit ?

Că așa otravă mormăie un șopot pornit“.

Cu nouri adunați pe a sa frunte.

La această voroavă, voivodul răspunde :

„Iar eu, — voi, părinți, voi boieri de pe țară,
Vestescu-vă, — a mele veleaturi secară.

Alegeți-vă alt voivod, Jos eu rămân.

Antâiul pleca-m'oi la noul stăpîn“.

Boerii. — „Când toți în pământ ne-om culca, tu
atuncea

Domn nu ne-i mai fi. Așa ne vadă crucea !

Ștefan. — „De vodă poruncă eu datu-v'am. Hai “
Teutule, alegerea în mână s'o iai“.

Ștefan, ca dus într'un vis,

Pășește acum drept spre paraclis.

In tremur, domnița îl așteaptă de groază,

Abia ochii îl vād.

El grăiește :

„Intoarsă

A noastra grea rară sorțire ne fu.

In lume eu plec ; pleacă 'n lume și tu.

Voichițo !... Voichițo ! O, scumpă, mă ascultă :

Lumina dela mine de astăzi e ruptă.

Din scaun mă scobor ; de pe aicia mă duc.

De lume uitat, într'un colț să mă usuc.

Dar mult lăcrimata domniță îi întoarce.

Cuvântul, și așa ea răspuns că mi-i toarce :

„Ferice de noi dară! Ștefane prea scumpe,
Că cel nour neascuns și pre mine să mă surpe!
Așa, lumina ne-om deodată amândoi.
Alți umeri mai poarte ale țării nevoi“.

Pripit, ușa spintecă, și iată-l Teutu!

Ca un vânt suflă:

„Doamne, mai lasă sărutu!

Măria ta!

Ștefan. — „Nu așa; „jupâne“ să-mi zici.

Teutu. — „Jupâne, dară, țara trimisu-m'a aici,

Să-ți spun, că te cheamă la nouă domnie.

Ani mulți să domnești! Nouă cerul te ție!

Dar Voicuța-i iscoada lui Radu; colț de lup!

Dela noi surghiun să se ducă!

La dânsul să fugă!«

Ștefan. — «Teutule, eu inima nu vreau, să mi-o rup!

Remas bun! Deodată cu surghiunita

Plec și eu; așa dacă-mi cântă ursita“.

Teutu. — „În cer fie așa. Pe pământ nu vrem noi!

Ce tată ne-ai fost? să ne zvârli în nevoi!

Dar cine pe lume? zi tu, spune, cine?

Din prăpăstii ne ar scoate, afară de tine!

Ea — să plece! dar pre tine noi aci te om lega.

Ne ești tată, ne omoară, dar să rămâi! Iaca, așa!“

Trifăilă cu o veste:

„Adus e vodă Radul“

Incruntat și Ștefan;

„O, aduce-mi-l Iadul !

Să-l iai, Trifăilă ; la moarte să-l duci.

De-a lui îngropare apoi veste să-mi aduci“.

Teutu. „Măria ta, așa apoi domnița remână !

Noi de iznov ne închinăm ca la a noastă stăpână.

Da ea acu ce să răspundă ?

Pe a ei obraji lacrămile undă !

„Să taci, logofete. Acum eu, iată, plec.

Al lumii drum iau. Cu groapa mă aleg.

Si fac spovedanie, la margine de viață :

O ! că rătăcită am fost ; pe ai mei ochi o ceață.

A țarei vistierie ! eu la haite tatar

Zvârlit-am ; când năvăliră, pe perzare,

La Cetate, ca să-mi sfisie pe al meu copilaș.

In groapă-i de acuma de mine sălaş.

Rămas bun, stăpâne ! Din lacrimi nu mai cadă.

A mele păcate mormântul va să le ardă.

Tu, soare, să-ajugi, a mă ascunde să pot.

Ori te 'ngroapă și tu azi cu mine cu tot.

In cealaltă lume, o, tată, am să te ajung.

Să-mi văd numai odată pe dulcele meu prunc.

Teutu. — „Stai, scumpă domniță, rugămu-ne ție !

A țarei o rugă ascultată să fie !

Noi ca pe o sărbătoare astă-zi scrie o vom.

Rămii, tu-i ești mamă, lângă micul cocon.

Voichița. — „Ce-ai zis ?... Eu pe al meu fiu cu mine

l'oi lua.

Că fără el suflarea din mine va zbura.

Teutu. — „Dar nu ți-l dăm noi. El e al țerei odor.

Voichița. — „E al meu!. Voi lua-l veți după ce eu
am să mor.

Teutu. — E gata luat! Pe el țara ni-l ține.

Ține-l vom, ia, noi, chiar și fără tine.

Voichița. — „Lăsați-mă, odată ochișorii să-i sărut.

O privire i-oi fura, și — nimica mai mult.

Teutu. — „Ba să pleci; că văzându-l, te tulburi
mai tare.

Voichița. — O fășioară, din scuticel să-mi rup!
Indurare!

Acea sfântă pradă la inimă s'o pun
cer, la Stăpânu o, câte am să-i spun!

Prin lacrimi, Teutu acu nici că o mai vede;

Când mama Voichița la leăgăn se răpede.

Târziu apoi se întoarce, în mână scumpul semn;

Un colț de scuticel; de trăire un îndemn.

Al ei suflet geme; că o negură il prinde.

Și ochii cei limpezi nu mai văd ca înainte.

Din gânduri pierdută, în șir fără șir,

Suspini și cuvinte deslipite din fir

„Tu, Radule, cum? dela Ștefan tu luat-ai

Pe fica Maria. Au legea ta asta-i?

Pe a lui dulce tată tu unde l'ai izgonit?

Moșia-i pe valea Neagră, i-ai ars'o cumplit!
Cînd Dunărea de sânge înroșită va curge,
Viața din Voicuța, ah, spăriată, s'a smulge!
Tu, scumpa mea fiică, de ce m'ai uitat?
De spini e și cununa, cununa de 'mpărat.
Cununa de 'mpărat.

.....

Noi? Iară ne om vede — în trei coți de pămînt,
De o miie de coți pe cei oameni uitînd.
Să nu mori mai nainte. Antăi eu să mor.
Voivod dacă-i fi, ai să pleci mai ușor.
Pe Radu tu întrebă-l, de Domn piinea-i dulce?
Călăului zi-i, în țernă moale să-l culce.
Intrebă-l pe Ștefan, după el pe Bogdan;
Pe atunci al Dâmboviței tînăr căpitan
Maria, . . . Voicuța în pămînt geme, uitută.
Mărgelele-i unde-s? Să le aduci la al ei tată.
Tu, Radule, pleci? Unde-i fi, tu mă așteaptă.
„Ferice e omul“, — a zis un nebun!

Ferice vă las; și vă cînt — Rămas bun!
..... Rămas bun!
De unde vii tu? Spune! spune!
Făcut-a Trifăilă — o sfântă minune?
Ucis-a el pe Radu? . . . ori iertatu-l-a viu?
Așteaptă-mă, tată, cu tine să viu.
Vrei tu, pe un copilaș o Moldovă să razimi?

Vă rog, în genunchi, voi pe fiu meu dați-mi.
Fugi! soare obosit; și pe veci să te îngropi;
De câte pe lume au văzut ai tăi ochi“!

Așa, a ei crâncenă vorbă sfârși.

Se duse apoi, în lume. Miine unde ar sosi?...

Toți ochii, încremeniți o urmară,

Cum în zbor se perdu pe de stinci asupra scară.

Iar Stefan. — „O al meu suflet, în două tu rupe-te

Tu, cel mai sfișiat dintre a pământului suflete!

Mai apoi, lui vodă, un olăcar veste-i cântă:

„Spre apus, vodă Radu viu, pașii își părăndă.

Pe vale, a Voicuței scump cântec s'aude:

„Pe stânca cea neagră, pe coastă de munte,

Suspina și plânge domnița cu amar,

Că al său tată trecut-a al lumii hotar.“

. . . . trecut-a al lumii hotar

XXXX.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
OASELE SFINTE

XXXX. OASELE SFINTE

Dorm scumpele oase pe Valea cea Albă.
Pe tăcute tapșane, odihna s'o aibă.
Zidescu-le astăzi muncel înălt și sfânt.
Peste ele, ca străjeri, Serafimi văd zburând.
Călcat-au peste ele ani, cu luni și cu zile,
Zeci, zeci de prohoduri, mucenicilor slăvire.

Dă din buciume Domnul, și țara se adună,
Pe toate în de veci culcuș azi să le pună.
Și aleargă ei, cei în viață rămași
De a cenușei lor sfințire, cu nepoți și urmași.
Setos, ca duiosa 'ngropare s'o prindă,
Un gârbov sihastru peste văi tot colindă.
Șoptește-acu, sosind,
De jălanie un gând :
„Că ani zece, că douăzeci în vecie s'or fi scurs,
De când pe-aste câmpuri eu sabie am adus,

Ajungă-ți, o, doamne! Ispășit-am din pedeapsă.
Ce pe grelele-mi oase ca focul se varsă.
La toți tu din cer, fă-le dreapta lor parte.
Iertările astăzi și mie mi înparte.

Ia, doi întunecați, din a iadului gineri.
Oare ce sfaturi țiș? Pentru jaf și ucideri.
— Iat'o! ia! Imbrobodită! Ieri cu ceru se certa!
Hai, bre, ș'om prăda-o; că astăzi tot ne-or ierta!
— Ba mai vârtos de alții să-i dăm apărare.
Că așa știu că om prinde o sâmbrie mai mare.
— Ha! — stafia sihastrul! Măi, pre legea mea!
Se uita! la obraz potrivit ce-i cu ea.

Sihastru. — Ascultă mătușico? Sity Library Cluj

Femea. — Ascult, cuvioase.

El. — A tale obraze de unde așa stoarse?

Ea. — Taci taică! să nu mă întrebi.

El. — Ba eu te aș întreba;

Că'n visuri visat-am chir fața ta.

Și zici „cap tăiat“, semănați amândouă.

Tu cu fiica unui tovarăș al meu; și apoi vouă,

O veste poveste v'aș destăinui.

Căci vorbele mele de alinare mi-or fi.

Ea. — Că și eu o veste poveste am să-ți spun:

Apoi drept cu moartea am să plec să mă cunun.

El. — Ascultă dară, fata mea, ascultă;

Căci viață, amândoi deacum n'avem prea multă.

Ce ai zice tu? când odată un biet colindător,

Ca mine ai zări? și cuprinsă de dor,
Cu sete-l ai întreba, au cine i? și de unde?
-Si el cu grăbire așa ți-ar răspunde:

Eu — Domn am fost; mândră o țară stăpânind.
Și acum cerșetor, câte o coaje abia prind.

Prin codri svârlit; uitat și de moarte,
Pe a lumii cea scoarță; obosit azi de toate.
Si apoi ți-ar mai zice: Și o fiică am pierdut.
Comori stăpânit am; și acum fără un scut!

Ea. — Trăește el oare?

El. — Trăește, — ca mort.

Ea. — Să mi spui taică, o!

O știe el?

El. — O, scumpă, o știe; nu poate,
Pe dulcea ei față ai săi ochi să-i poarte.

Ea. — Pentru ce?

El. — Uuite așa.

Că al lui cap călăul în țărână i-l ar da.

Ea. — O, tată, al meu suflet începe al înțelege,
El Radu-i, osândit, în lume să plece.

Tu mi spune, ai lui pași încotro dusu l-au,
Pe-a lui fiică astăzi în brațe săi dau.

Dar nici ea, de al ei tată să întrebe nu poate.

Si al ei cap, cu al lui stă sub coasa de moarte.

Tu la mine te uită, părinte, și o vezil!

Voichița sunt eu. Ți o și jur, să mă crezi.

El. — Înaltelor ceruri! Tu a *Mea* scumpă fiică!

Despică o, cerule acest pept despică!

Voichiță. — Tu! Radu! Al meu tată,

A sorții lucire al meu suflet îmbată !
Ei,—muți ; în gânduri albe printre gânduri cernite...
Târziu, Radu al său grai cu greu iar deschide.
— Te ascunde acu, scumpă ; că aci nu-i Edem.
Trei clipe de tihnă pe suflet nu-avem.

Și iată că gloatele rânduri se'nșiră ;
Că Ștefan domn, cu fiu său, acuma sosiră.
Pe o clipă se opresc lângă obrazele „cerșitoare“.
Dând pomană la amândoi, pentru ziua de sărbătoare.
Sărută domnița al lor dar și-l ascunde.
Topescu se ai ei ochi de a lăcrărilor unde.
Cu soț, și cu fiu, ea-i—fugara prin lume !
Văzut-ați o cma mare, o cma crâncenă minune ?

Ai țarei părinți culcă oasele sfinte,
In giulgiu de lăcrămi,—grădină de morminte.
Alături ca frați dorm, boer și glotaș.
Peste ele ori zidi mâini sfint un locaș.
Și mitropolitul :—„Amin ! zis am iarăși.
Sărutul de pe urmă să le dați fiecareași“.
Genunchii toți pleacă, cu înnec în suspin.
Pe ai lor să-i sărute în pâlcuri ei vin...

XXXXI.

ERTACIUNILE

XXXXI. IERTĂCIUNILE

Ștefan stă în chip de marmoră.

Greu clocot ferbe în peptu-i.

„O, soartă omenească, tu-mi răspunde, oare draptu-i?
Pe al vieței soare, a mea soție atâția ani să o plâng!
Nu stinsă poate, rătăcită prin al vieței crâng.”

Tu crude scaun de domnie, până când m’ei arde?
De o ștâncă, în loc de inimă, ca domn de veci să
am parte?

Au oameni singuri ceilalți sunt? voivodu-i numai lut?

Părinte Atotputernice, așa lege ai făcut?

Ce ochi dumnezeești mi-arăți? tu, dulbă visărie.

Al Dîmboviței dulce cuib, în minte dai să-mi vie?

În groapă ești? lucitoare zină? Idolul lui „Ioan!”

Moldova nici azi să nu te vadă! Macar el, „Bogdan”.

Trăești oare pe pământ? fugară tu! pribeagă!

Ori poate în somnul veşnic pus⁶ fu sufletul să-ţi
treacă?

În cer de-i fi, ori pe-ăst pământ de ţărnă lănţuit,
Sărutul inimei pe vecie, sfântă, eu îţi trimit!

De piatră apoi din nou mă fac, în temniţa-mi dom-
nească.

Grea luptă căci de pândă-mi stă, suflînd, să mă
strivească.

Tu, sfînt al meu „mic hantătar“, eu lancia în veci,
n'o uit.

De ea ucis eu voi să vin, să te ard cu al meu sărut!

Al lui cocon doi paşi s'apropie către „cerşitoare“.

Un tremur, pasu-i rupt, ca ciara a feţei dalbă floare
El strigă: „Cereştile puteri! E al copilăriei vis?

A mamăi mele sfîntă icoană aci voi mi-aţi trimis?

Primeşte, trista mea vecină, slaba mea pomă.

Gîndeşte, şi nu uita, şi-o dă zdrobit orfan de mamă.

Ce taină, o doamne mă îndulci, vrăjind din al ei
chip!

O — cerşitoare — poate 'n suflet face aşa un schimb?

Călcare-aş de astăzi toate căile, cu pândire ascunsă;

În viaţă de i, al meu idol! să descoper, unde-i dusă.

A vieţii taină să-i gădesc, ce nu visează cei mulţi.

Eu singur să desfir, te rog, tu, doamne, să mă
aşculţi.

Spre ţara adunată

Grăește el, al tuturor tată :
Ascultați a voivodului zisă :
Să dați iertăciuni, lingă groapa deschisă.
Din buciume, pe piscuri vestiți.
Moldova să îngenunche ! Vă închinați, umiliți.
Intreg un neam genunchii pe pământ lipi și cîntă :
„Părinte al puterii, dă dreapta ta cea sfântă
Raiu veșnic și lumină în cer, la ai noștri mucenici ;
Pe câți, în negrăitul sfat, tu i-ai chemat de aici,
Cu sabia 'n mână apărând cu viața sfinta cruce ;
Ferice în drum, luându-și toți despărțirea cea mai
dulce,
Fă veșnică a lor pomenire, în cer și pe pământ.
Iar noi, să fim, cum ei au fost o inimă și un gînd.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și întreabă iară stăpânul, văzînd-o sub dogoare,
Pe străina nemângăiată de ani rătăcitoare :
„Din neagra zi de prăpăd sub zebrancu, cernitu,
Sărmană mătușică, răspunde acuma și tu.
Ai suferit tu mult ? Pe cîți atunci ai pierdut ?“
Cu pieptul sub toiu de săgeți ;
Răspunde întristata ; „Ascultați, să vedeți ;
Măria ta, pierdut-am, în ziua aceea, o țară !
Un soț heruvimu ! și un prunc. Mi-i furară !“
Ca de-a crivățului-aripi plecatul stejar,
Șoptește-i voivodul, dogorit de un pojar :
„Și biată, ți s'au stins apoi a sufletului făclii.
Dar tu, uncheș călugăre, la a cui cenușe vii ?

Călugărul, — „La al cui mormânt? La al meu!

Îți jur pe dumnezeu!”

Ștefan. — „Cunoaște te-aș; dar . . . te-am uitat“.

Călugărul. — „Eu — Radu sînt! cel prea vinovat!”

Teutu. — „Din logofeție mă scoate!

O doamne; scoboru-mă, iată, în gloate,

O clipă, de acu, dacă-i sta,

Și el nu va primi osînda cea grea.

Și ț-o jur, „cerșitoarea“ e chiar fiica lui.

Ei țara ne întunecară. Cu ei pace nu-i.

La moarte! — să fugă! cu ea!

Că, odată și odată, odihnă țara vrea“.

Un tremur pe Radu . . . Din viață cade afară.

Scăpat e pe vecie de a vieței povară.

Teutu. — „El dus fiind, a noastră năpăstuire se stinge.

Domniță, de acuma, nu mai plînge.

Iubită stăpână, această zi mare,

A țarei luminează. Nou soare ne răsare,

Mărire întru cei de sus lui dumnezeu!

Că înduratu s'a a ne scoate din turburele hău.

Iar eu, vă strig, stiharilor, m'auziți? în lumea toată,

Ca dâșii, a nu se perde, oare cine să poată?

Minunea lumii! toți trei — deodată întălniți!

Din iaduri, din noianuri ridicați acu fi priviți!

Spun clopotele din întreaga Țară luminată,

Că-a mucenicilor Părinte de sus spre dinșii cată.
O sfântă casă de ispășiri peste mormânt să zidim!
De al păcii cuib la sufletele întregi Vetre.— Amin.

Senin dă peste Moșie, de desfătări pătrunsă,
Ferice și eu, tot cîntînd.

S'o întoarcem pe altă frunză.

Că umbra micului han tătar pe vodă în suflet îl
strînge.

Și el zi și noapte jură; „De lance și eu m'oi stinge“.
Da întâi pe lunaticii, cari dau foc pe Suceava
Să-i ard; apoi viu; mă așteaptă, micule Sava.

Dorm șapte toamne, șapte Paști; atîtea ierni și veri.
Prin ele furișate trec atâte primăveri.
Ca o leneșe, a vremurilor sită le cerne.
Rugină pe săbii și pe scuturi așterne.

XXXXII.

BCU Gh. C. Moisil University of Iași
APUSUL SOARELUI

XXXXII. APUSUL SOARELUI

ZAVISTIE

Trifăilă, Trifăilă.

„Ce sânge porți tu? Ce prăsâlă?

De mi-o întorci acu pe silă.

În sfături ca de șarpe,

Tu, cu Negrea, ce mi-ați fierbe?

Ce-mi șoptiți, vă aud copacii.

Și viri-v'or în toți dracii;

Să mușcați, ca vârcolacii

Negrea. — „Auzi, Trifăilă, Măriea sa-i gata,

Să-și dea iertăciuni. Noi ce facem după asta?”

Trifăilă: — „Domnie și tu visezi? Negre“.

Negrea. — „Chiar eu“.

Trifăilă. — „La mine tu n'ai gândi?

Au io aș fi mai rău?”

Negrea.—„Eu, tu, și amândoi, să-i grăbim izbăvirea
Din gheena vieței. A doua zi sosi ne-a
Și pontul de a alege pe unul din noi.

Ori Moldova o tăiam; jumătăți la amândoi.
Cocnelu deochiat,—să ciocănim numai în fugă,
Din drumu-ne, drept cătră raiu să se ducă!
Aidem pela jurați, La care mai întâi?

Trităilă.—„Haidem la Berindei.“

.....
Păreții sorbiseră a lor spovedanie.

Și iute i îmbrăcară în pelin de jălanie.

„Moșuroiu, crescut a Movilă, îi pândise.

Și acuma cu așa stih de gât el mi-i strânse:

„Stați!

Zavistnicilor! ce bonturi îmi ferbeați?

Pe a Vodăi poruncă, plimbați la închisoare!

Până mâini la întuneric! nevrednici de soare.

Panțiri până 'n dinți in cuțite îmbrăcați,

Sub lanțuri,—spre paloș,—pe cei doi necurați.

LANCFA
BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXXXIII.

XXXXIII. LANCEA

Cu gândul, ca 'n trei coți de țernă să se mute,
Intreabă voivodul, cu nouri pe frunte;

„Ei, olăcarilor, dincotro vre'ò primejdie?

Pe anoastre hotare vre'un lup mai mijeste?

Hatman.—„Pocuția cetate prin geană de venin!

Ștefan.—„Pe ea dară! Cu oaste la mir s'o lovim!

Ei.—Noi mergem: dară tu, tu cu rănile; le leagă...

Ștefan.—„Vreți, ca în oblogeli a mea viață să-mi
treacă?

Opri-m'aș, din suliță vreuna de ar fi;

Dar toate-s din săgeți; așa, voi porni,

Cu voi. Din Pocuția veni mi a o lance,

Dela dânsa eu voi, închiera a-mi trage.

Cu toată mînioasa a căpitanilor cârteală,

A țărøi tată zor, pornit cu repezeală.

În furtună, orbește, în de lănci vijelie.

Și prinde una în piept,—veleatu să-i vie

Puternicul leu de lung drum iea merinde ;

„Cu bine încheiat de acu, „Coasa“ m'a prinde“.

A lui sfântă față zâmbește a senin !

„Impăcat de acum zice-oi vieței „Amin !“

Pocuția cetate, îmi ești dulce foarte.

Că aduci, drept pe doru mi, cum vrui, sfânta moarte.

Mă aștepti tu ? o scumpe al meu mic han-tătar. /

Căci viu, și scăpa voi de vechiumi amar.

XXXXIV.

VULPOII

—

XXXIV. VULPOII.

Și zboară peste lume năprasnică veste,
Că Uriașul Moldovei de adormire se grăbește!
Pe pradă ahtiate seminții dau, să cadă.

Ca uly, pe a lui moștenire, să o ardă.

Ii zvârli ștafeturi cu soli de comand.

Niște coabe ; a hrăpiti, suflă al tuturor cânt.

Ei porțile bat, da pe rând, ca la moară,

Movilă a stăpânului vrere strecoară ;

„Măria ta, șapte iscoditori îți sosiră.

Re a fiecărui față-i a răutăților dără“.

Stefan. — „La gura mormântului, seama să mi iau
Urmașilor, pe cine de razim să le dau.

Ochi dare-aș întâi cu de a hanilor obraz.

Să văd, ar fi bună propșea, la un neoz ?

Și chiamă Movilă, să-i latre cătarul.

Să vadă, ore a 'ntoarce pe cinste coțcarul.

„Ci ne spune, nogaie, ce'n traistă ne aduci ?

Solul. — „Vecine, fugărit ai pe leși și pe turci.
Secuii, cazacii, blesteme pe a ta mână.
Teciunari ei din fire, spre iad ei te mână.
Noi singuri pe lume, de nimeni biruiți!
Cu ai tăi legiui-ne-om. Cu noi să-l alinți
Pe acel, ce după tine voivod în Suceava,
Pe a ta seminție a domni mâini urma-va.
Cu noi, el sorbi va de raiu prietenii!
Noi lumi cuceri-vom de braț cu ai tăi fii.
Și acum tace gura mare.

Întoarce-i voivodul, și-l trage la cărare:
„Pe atita? dela Don tu, pornit-ai, nogaie.
Movilă, al tău graiu facă-l, pofta să-și taie.
Movilă.— „Ascult scumpe doamne. Ian auzi, măi tătare:
Ținere de minte a ta tigvă n'are?
De Nistru, de Lipiți, bre, sfrijitule, uitat-ai?
La Volga, nespălatul, de năvală iară gata-i?
La al tău han când te'i întoarce, de acestea să-i
înșiri.

Să nu ne amețiți cu din păcle năluciri?
Cu drăceasca stropșitură, ale voastre puhoaiie.
Pe noi s'au zvârlit, la pământ să ne îndoaiie.
Și rupt-au hotarul cu a spurcatului gând
Al nopții întunerec tâlhărește spărgând.
Dar mușcară-mi din țarnă, de a noastre sinețe
Și paloșe: și pe alții o minte să-i învețe.
Lăsat-am și vii, un cird cam nestrîns.

Ca podoabă, de fer-grumăzare le am prins.
A lui Manac han fiu, șearpe de gărlă,
Spre al tău cap sfințit, doamne, lance să zvârlă.
Tu strânsu l-ai în brațele tale de oțel.
Drept salbă apoi, cu jug la gât datu-l-ai miet;
In negru ponor, la a șopirlelor casă,
Inchisu-l-ai, ca odată molcomit el să iasă,
Când drumu să-i dai, chiar tu cu mâna ta,
Sărit-a ca un șarpe, cu năravu de a mușca.
Saci cu galbeni răscumpărare trimesu-ți-a bătrânul.
Zvârlitu-i-ai; că erau din a iadului sânul.
Drept răvaș tu-i trimeseși numa al puiului cap.
Pe cei turbați aste sorti drept îi încap,
Pe trei din ai lor ridicatu-i-am în țepe.
Să știe, că nu-i lege, așa să ne adepă. Cluj
Pe unu trimis-ai, fără nas și urechi,
Ca sol el, cu vestea, la cuibul de șerpi.

.....
Tîranul izbit, au turbarea și potoale?
Mai zvârle, de iznov, peste a Niprulul ocoale
Hrăparețe șuvoaie, de pradă lihniți.
Trezimu-ne, cum ei ne arată a lor dinți.
Dar nu pe Moldova acu turba lor cade.
Târcoale ei dau dela noi pe departe.
Pe Litva, Podolia, Volhin . . . se răpăd.
Rusmir, Jitomir iau a lor greu prăpăd.
La zece mii suflete prind din Lehia.
La Trîmbolé rupse-se apoi vijelia.
Stropșitu-i a Kneazu Pavel Iasinski.

Apoi Iaroslasky, ce-i zic Izrailinski.
Aceste, îngâmfatul, în minte le ție!
Cu ce obraz odată ca sol să mai vie.
Dar să nu audă a Movilei vestire și spuse,
De mult guralivul pe furiș dos deduse.

Și cine-mi intră cu solie după el?
Aidoma ca dânsu, al doilea mișel.
Cazac gura satului așa glasuri cântă:
„Voivoade, azi a morții aripi mi te alintă.
Tu numai pe noi, pe cazaci, nu ne-ai rupt.
De aceea, la noi gândind, bine ai făcut.
Cu limbă de moarte poruncă dară pune,
Urmașii tăi să cânte în a hatmanului strune,
Răspunde-i Movilă pe strunele lui:
„Aminte, bre, adu-ți de ăl foc dela Vaslui.
Cînd Loboda kneazu, cu Palivaicu, săriră,
Pe prăzi așternuți, și mușcând cum se înșiră.
Da-i strânseram și noi, la miezul unei nopți.
La Reut; că de a corbilor cloș erau coșți.
Movili îi clădirăm, cu hatmanii în creastă.
Ca toate meleagurile de ei să povestească.
De rușine ars, cazacu — tălpășița, și pe fugă!
Cu neisprăvitele; goală a lui ducă.

După el, grăirea trimisului *leah*.
Ce îmbie Moldovei? Ca mierea al lui teanc.
„Lăudatule, slăvitul meu craiu îți trimite

Cuvinte din sfânta lui inimă izvorite :
Tu cu limbă de moarte, la ai tăi drepti urmași
Cum eu îți voi zice, poruncă să lași,
In zile umbrite, a lui miloasă Lehie
De aur plocoane trimisu-ți-a și ție.
Slugă bun tu-i-ai fost. Puternicu-i scut.
Cu paveza lui, ca pe un fiu te-a învăscut.
Cînd tu ochii vei închide, tătarii, cazacii
Din fălci toți căsca vor; și ca vircolacii...
Pe rînd, din Moșie-ți, ciosvârte or înghiți.
Căci acru-i al lor suflet; spre tine scrișni.
De turc și de Cazimir cîte știi!
Căld și craiu Mătieș, cu pintenate urdii,
In piept să mi-ti dea, noi sărirăm ca frații
Norodului tău; cum nu suflară alți.

Să-î taie Movilă lehăitul țifnos;
„Taci, leahule, molcom; că spui toate pe dos.
Că dintr'ai voștri, și cu turci, o haită, un buluc,
Măria sa trimise la mai marele turc.
In țeapă pe alți; răsplată pe drept.
Așa, vodă, răcoritu-ți-ai pelinul din piept.
Turcu trei săptămîni pe a Sucevei cetate
Cu berbeci cap de oțel izbește și bate.
Rușine însă sfintele ziduri i-au ars.
Gonitu-l-au, fără izbânzi și obraz.
Craiu Cazimir, ca să dea dos potopului nostru,
Pe furiș ș'a ales a Cozminului codru.

Stropșitu-i-am noi, cu baltage, cu coase ;
Cu greoi bolovani, din rădăcini cioate groase.
Din butuci de tulpini i-am mai dat rostogol.
Fugit-a cel craiu, toropit, cu capu gol.
Abia la Snatin sosind dînsul răsufală,
Oftatu ficații cu fiere să-i umplă.
Sări iar, gifiind din noua otravă.
Ochi Botoșanii, cu foc și gilceavă,
Cu juguri plătitu-le-ai pofta de jaf,
Cu miile la pluguri peste țernă și praf.
Din ghindă, a sângelui *Roșie Dumbravă*
Resplată mi-i fu pentru sfânta Suceavă.
Că, voivoade, și veacurile or ceti pe copaci,
Isprăvile năzdrăvane, cum tu numai faci.
Rușinea pe obraz i-a încrestat, ce auzise.
A leahului iscoadă tot pe furiș mi-o tulise.

Bate 'n pinteni și dela *ungur* de cernire crăinicie :
„Voivoade, dela al meu craiu, slăvită fața-i fie !
Destul ! prea îndelung, al nostru rigă sfintu,
Răbdat-a, să joci, cum mînatu-te-a gându.
Ispravnic mai credincios i-ar fi Berindei.
Ori, Trifăilă, ori Negrea ; unul din treji.
Tu pe Vetrele vecine prea datu-le-ai arse.
Că numai de Arpad a ta vâlfă se sparse.
Toți craii ceilalți pe isbândire-s aduși.
Cu a ta sabie 'n lume mărăcini îți așternuși.
Numai unгурii, prieteni Moldevei mai sintem.

Tu urmașii ni-i pleacă, în suflet să-i strângem.“

Stefan. — „Nepoate movilă, cetește-i și lui.“

Movilă. — „Zorzon de bulbuci! din lună tu spui
O tuli și a craiului Matieș iscoditor.

Inghițindu-și cu noduri înșelăciunea din topor,

Altă viță de unguri, tot de a lor porodiță.

Secuul, și el, tot din colți amenință :

„Stropșitu-ne-ai, voivoade ; da îți vine de hac,

Și ție acu — racla ; deci fă-ne pe plac.

Urmașilor tei pe scris să le spui,

Ca de mîini înainte să se facă secui.“

De un foc, dă Movilă, recoare să-și facă,

Năstrușnic pe cel sărăntoc mi-l înfașcă.

Și sare să-l înalțe pe bietul secuui,

In brațe smucindu-l, să-l atârne de un cuiu...

XXXXV.

CUNUNA ROMEI

XXXXV. CUNUNA ROMEI

Tăceți! Ce i? Un paznic din turn că vestește,
De un sol dela *Roma Cetate* cu veste.
Răvaș, prins în șapte hăt late peceți
Patriarhul din Scaunul Sfintei Cetăți,
Cu a sa sfântă Mână așa carte scrie :
Mărire dăm tie!
Scut puternic de apărare și pază.
Proptit-ai pe neamuri și a cerului Casă!
De neagră prăpastie ținutu-le-ai zid.
A'lumii Cunună, de acea îți trimit.
Tu craiu ca și un nou Makedon Alexandrul.
Tu frânt-ai pe cel ce a doborât Țarigradul !
Cu ai tăi, mucenicii de apărare voinici.
A voastră slăvire aprins'am de aici.
Te cântă a pământului limbele toate.
Ca tine minuni să dea nimene poate.
Ca tine fecior, mamă nu mai născu.
Innălțat către bolțile cerului tu!
In a raiului grădină fi-vei chemat.
Căci n'a trăit, ca tine așa craiu, așa împărat,,.

XXXXVI.

TESTAMENTUL

XXXXVI. TESTAMENTUL

Stefan.— Și iată'l, al șaptelea, Vecine Osman,
Zi, care ți-i solia de la turcu Sultan ?
Grăiește din tivga ta prinsă'n turban.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar turcul :

—“Să fie uitate, câte-au fost,
Hai la noua'nvoială, pe a viitorului rost,
Vecini în dreptate pe veci rămânem.
Și veșnica pace, aceasta noi vrem“.

Acu vodă cu limbă de moarte șopti :

—„Al meu fiu, Bogdane, lor prieten vei fi,
Că au sufletul drept, au inimă curată ;
Și'n veci ocrotiv'a a cerului tată“.

XXXXVII.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A M I N !

XXXXVII. AMIN!

Să închidă a trăirii carte, Ștefan începe, Sfântul.
Pe scară la vale cu graiul, mai mult numai cu gândul :

„A vieții mele furcă, . ia ! nu mai vrea să toarcă :
La țernă, a noastră mamă, dă și ea să mă întoarcă.
Sub sfântul cer mă duceți ; să-i zic remasul bun !
Că azi porni voi și eu pe veșnicul meu drum.

Voicuțo, — scumpă floare, și dulcea mea soție.

Rămas bun ! și, Bogdane, rămas bun ! zic și ție.

Cu bine rămâneți îmi, și voi dragi căpitani !

Lungi pânze vieții voastre ! fiți înbrăcați în ani.

În scaunul meu lăsa-voi, să cârmuiască după mine,

Pe al meu vlăstar, Bogdan domn, Jurați-i lui cu bine.

Prin stîncile vieții, de vreți încă o proptea,

Pe nopți de vijelie, să țină piept și ea

Kir vraciule, oblojelele ridică-mi de pe piept,

Doftorul. — „Să mori, vrei ? vodă ?

Ștefan. — „Țărnei dau țărna îndărăt.

Doftor. — „Adinc leșea: ca lance atale coaste spart a“
Ștefan. — „Da, Lancea; da; că nici buzduganul
nici barda.

Tihnit spre Domnul azi plec. Iubiților, nu'mi plîngeți
Bogdane, sub ai mei ochi de Vodă sabie 'nceinge-ți.
Iertări, la toți vă cer, cît greșitu v'am cu rău.
Tu, sfiate Dumnezeule, mă iea în si-nul tău.
Mă așteaptă, micule han-tătare, mă -- așteaptă“.....

Și apuse luciul Soare. Uriașul, El, — s'a stins.
Seninul cer, Moldovo, cu nouri iară s'a încins.
În ceață din nou s'a închis
Zăbranic pe țară Dela Putna, din mormînt
Te scoală, o Ștefane! Tu cel Mare și Sfânt!

1910.

IOAN P. FLORANTIN

NOTE BIOGRAFICE

Cetiți în revista „Contemporanul” dela Iași din 1882, după altele, lupte senzatională și revelațiune, că o *Coalțiție* s'a format cu scopul de a mă zdrobi pe mine !...

Cetiți apoi articolul din fruntea revistei „Scena”, din București, No. 136 dela 27 Mai 1918, în care sub titlu „Ioan Pop Florantin” scriitorii Barbu Lăzureanu și A. Prodan arată presupunerea, că mulți se vor fi întrebând :

„Cine e Ion Pop-Florantin”?

D-ior publică apoi un început de notiță Bibliografică ; iar după aceea, relevează următoarele :

„Că mie mi s'au făcut în viață mari *nedreptățiri* că (în fața muncii mele de *Co de ani și a roadelor*, ei pentru neamul nostru), am fost tratat cu *ingrati-tuține, martirizat cu furie nebună* ; că între altele, am fost lovit săptămânal, va să zică cu plan ; că din scrieri mi s'au *calominat înainte de a se tipări* : că deci prezența mea în fața lumii e *un reproș* etc.

Nu e ca un *mister* aceasta? Dar iată începutul explicațiunii:

Întâi, am *refuzat* unuia din șefii societății literare-politice „Junimea“ propunerea, să fac o conferință publică, în care să susțin cosmopolitizmul, și să *combat Naționalismul «ca ceva brut»*

Apoi i-am ieșit în cale aceluiaș șef, ca *rival*, cu cărțile mele filosofice, și— al treilea i am făcut *serios antagonism*—*contra rătăcirilor partidului politic junimist.*

Cei *coatizați* au fost din *creaturile servile* ale indicatului meu *rival* cu o *singură* carte proprie: *Logica aristotelică*

Zeci de ani ei l-au glorificat pe el, și m'au martirizat pe mine, tot prin *uimitoare falșuri* și calomnii absurde.

BIBLIOGRAFIA

1864—1924.

A. — Știință, Pedagogie. ty Library Cluj

— Der psychische Moment; scriere admisă și publicată de Academia imperială de științe din Viena.— Reforma metodelor, și teoria Consecutizmului universal. (Logica universitară).—Logica (aristotelică) reformativă, consecutistă, pentru cursurile secundare și Universitate. — Psihologia, idem (Adept. Cardinalul Lorenzelli, Roma).—Etica, sau Morala rațională, idem.—Estetica I și II; *premiată la Paris* — Frumusețea liniară, și frumusețea omenească.—Manuale pedagogice, aprobate și premiate.—Grădina de copii,—premiată.—Românii și Maghiarii.—Dicționar filosofic.—Chestionar filosofic.—La Télétypie, descoperire confirmată și în străinătate, Viena, Paris.—Einsteinismul la tribunalul Logicei.

B. Literare.

Adus pe calea „Literelor“ prin atavism și ereditate,

trăit în sânul naturii cu poezia și muzica ei, cu dramele ei, după primele încercări încurajate chiar și prin presă. «*debutul*», după toate *aprofundările psihologice și estetice* :

„*Decebal*“ novelă istorică. Asupra ei, iată referatul d-lui *Titu Maiorescu* despre aprecierea *draconianei* societăți „*Junimea*“.

„Cetirea ei a fost ascultată cu cea mai vie atențiune, cu *aprobarile călduroase ale tuturor* — Mie în deosebire mi-a plăcut tonul susținut de întreaga compunere, și stilul ei cel sobru. Măsura estetică este pretutindene păstrată și *nici unul din cuvintele ce ați întrebuințat, nu s'ar putea schimba*. Mulțumindu-vă pentru plăcerea, etc:

Semnat: *Titu Maiorescu*.

În „*Convorbiri literare*“, No. 6 din 1919, pag. 406, d-l *Iacob Negruzzi*, întemeietorul *revistei*, scrie, între altele, că *amintire* dela „*Junimea*“, lași— după zecile de ani :

Novela „*Decebal*“, trimisă de *Ioan Pop-Florantin*... (15 Decembre, 1868)..

„Cu cât urma *Titu Maiorescu* lectura, cu atât *Pogor*,— altfel *cel mai aprig critic*— simția o mai mare *placere* în ascultarea novelei,— și adesea *sublinia* un pasaj sau altul cu exclamațiile: „*Bine! Foarte bine! Iată un scriitor de talent, minunat* etc. S'a ascultat cu *mare mulțumire*. La sfârșitul cetirii, *Pogor*, impresionabil cum era, așa *se aprinsese* în cât zicea, că are să traducă novela în limba *franceză* și să o trimită lui *Gustave Doré* (Paris), ca s'o *ilustreze* pe socoteala sa. Eu am scris o scrisoare și o telegramă de *felicitare* din cele mai măgulitoare.. etc.

Semnat: *Iacob Negruzzi*

Iată ce îi scrie, între altele, directorul de școală din Băcia (Bănat), Ioan Oancea, excelentei *scriitoarei d-nei Galia Tudor* care îi trimisese tragedia mea „Horea“.

Mult stimată Doamnă,

Studiind piesa [„Horea“], mărturisesc că e o *admirabilă lucrare*: o piesă pe care, dacă am putea o reprezenta am *stărpi sentimentele străine*; am smulge buruiiana și mărăcinii de pe ogorul paraginît al sufletului lor; am pregăti ogorul pentru o *seamnătură rodnică pentru cultura românească, dela Tisa până'la Nistru* etc.

Băcia (Banat)

Ioan Oancea

Invățător-director

Alte *novele* publicate în „Convorbiri Literare“; — *române istorice*: Romeo, Decebal, Horea (tradus în limba franceză) și Avram Iancu; — *Tragedii*: Decebal Răsărit de Soare, Ștefan-Cel Mare. Horea și Avram Iancu, Dan și Osman (tradus în limba italiană), Medeea-Nothă, Mama Tirană, Draga, Attila (prelucrat în limba ungară), Macbeth, prelucrat după W. Shakespeare. *Poeme*: „*Ștefanada*“, Homer epos legendar. — *Umor*, colaborare la vre-o 40 de organe de publicitate.

Genialul meu rival, novelistul premiat V. Ranta Buticescu, după ce i-am trimis câteva pasaje din manuscris, mi-a scris: despre „Decebal“.

„...O, aceasta m'a *incântat* De zece ori am cetit o; și am să o mai cetesc de multe ori. Să cetesc în șir zece expresiuni ca aceste, nu mi-ar trebui alt opium pentru voluptate. Aș muri de *plăcere*. Ide'a aceasta valorează *cât o novelă* din Familia.

Tot așa aprobări supreme din toate părțile.

Aprecieri favorabile dela *Ernest Renan*, Paris. — Binet. Paris, și nenumărați alții.

Din *Presa străină*: «L'Aurore», Paris. — „Dictionnaire“, Angelo de Gubernatis. Florența și Roma. — Kronenzeitung și Reichswehr Viena. — Jahrbücher, (Analele Academiei), Viena. — La Roumanie Intellectuelle, Paris, etc.

Iată, cum semnaleză tragedia mea „Resărit“ novelistul premiat Mircea Alexiu, în „Ardealul. — București, 1914. și „Olteanul“ — Făgăraș:

„Stilul e de o *fineță artistică*; o românească curată, cu totul fără neologizme nici barbarizme. O frumoasă nuanțare peste tot. Acest volum e un adevărat *resărit de soare* pentru literatura română“.

Criticul nostru se exprimă apoi asupra epopeei mele «*Ștefaniada*», că e o *capodoperă*.

Pentru tragedia mea *Horea*, (continuatorul operii lui fiind Avram Iancu), d-l membru în comitetul Teatrului Național din București, Duiliu Zamfirescu, a scris următorul *Aviz aprobator*, în 1915:

„*Interesantă* — pentru vremuri *viitoare*. *Deocamdată* nu se poate jucă“. (Natural, din cauza împrejurărilor politice externe de atunci, din 1915).

Semnat: *D Zamfirescu*.

Iar *Presa*. (Vocea Ardealului, Poporul Muncitor, Alarma, Clipa, Cosînzeana, — au *cerut* ca ambele aceste tragedii istorico-naționaliste să fie jucate; și încă în *turneuri*. în România Mare.

Iată din clipa, București, anul II, No. 54 din 1924.

Direcțiunea

— Dela cenaclul „Clipei“. Sâmbătă 14 Iunie a. c., d-l *Ion Pop Florantin* a citit noua d-sale tragedie în

5 acte „Avram Iancu“ - *Impresia* ce a lăsat această lucrare a fost *atât de puternică încât adunarea în unanimitate a aclamat călduros autorul. Cosinzeana, anul VIII, 1914 Nr. 13—14 :*

**Ioan Pop-Florantin : „AVRAM IANCU“,
tragedie istorică în 5 acte**

Până acuma s'au scris multe cărți despre „Regele Munților“, dar lucrarea prezentată de d-l Florantin, *este singură în genul ei. Din istorie, legende și comunicări personale, D-l Florantin a încheiat tragedia istorică a marelui Avram Iancu. Fericită idee!*

Actul I al tragediei se petrece la Vidra de sus în fața casei Ianculeștilor. *Dialogul servitorilor* cari se întreabă ce va ieși din „domnișorul“ Iancu, deoarece umblă zi și noapte cutreerând munții cu arma la umăr, *e ușor și fresc. Figura lui Iancu, în discuția cu Vasvari, o vedem în toată măreția ei. Pătruns până în adâncul sufletului de suferințele românilor pe cari vrea să-i desrobească, având în inimă icoana martirilor Horia, Cloșca și Crișan, cari cer răsbunare; -- Iancu respectă totuși legile ospitalității și nu-i dă lui Vasvari, care venise la el sub nume fals, plata cuvenită.*

Actul II. Adunarea frunțașilor români în piața Blajului. Iancu vine cu ostașii lui, dar e silit să se retragă fiind anunțat că ungurii i-au întins o cursă.

Actul III. La Fântânele, în Carpați. Lupte între românii lui Iancu și unguri. Vasvari cade ucis de mâna unui român. Iancu primește vorbă dela împărat să meargă la Viena. El e pus să jure că nu va mai ridică gloatele, dar refuză.

Actul IV. Sala de așteptare a palatului imperial din Viena Iancu e isgonit de către împărat. *Printr'un du-*

erros kohot de răs autorul ne arată întreaga tragedie sufl-tească a marelui erou, îndreptăţita lui indignare contra împăratului. Dela Viena, este dus la Alba-Iulia şi închis, dar nu stă mult, căci prietenii lui stăruind pe lângă împărat, îl l. berează. Dar e prea târziu.

Actul V. In Brad. Comisarul unguresc însoţit de panduri vine să l aresteze din nou. Dar Iancu se face nebun şi unгурii îl lasă în pace. Simţindu-şi apropiat sfârşitul, Iancu roagă pe câţiva amici ai lui să-l îngroape sub gorunul lui Horia.

Tragedia are acţiune E scrisă cu mult avânt patriotic. Caracterele personagiilor sunt bine prinse acţiunile admirabil împletite Personalitatea lui Avram Iancu răsare în fiecare act, în fiecare scenă, mai mare, mai desăvârşită. Bun şi milostiv cu ai lui, — neînduplecat până la cruzime cu asupritorii, încălzit până la exaltare, vrea să desăvârşească opera eroilor traşi pe roată. Dar puterea vrăjmaşilor a fost mai mare El cade învins, având însă credinţa că năzuinţele lui vor fi duse la bun sfârşit, curând sau mai târziu, de alii cari vor lupta pentru sfântul ideal având în suflete amintirea luptelor şi suferinţelor lui, așa cum el a avut-o pe aceea a lui Horea şi Crişan.

Cu tragedia „Avram Iancu“, D-l Ioan Pop-Fiorantin face un frumos dar literaturii noastre dramatice Venită într'un timp când drame sentimentale fără nici o tendinţă de educaţie socială sau naţională invadează fafurile librăriilor, lucrarea D-lui Florantin e o isbândă Ar fi un frumos omagiu adus eroului martir Avram Iancu, dacă această tragedie s'ar reprezenta cu ocazia serbărilor din 30 August.

A. H.

«Cosânzeana» No. 30 — 1924.

Cu romanu său „*Avram Iancu*“, d. *Ioan Pop — Florantin*, a făcut să curgă multe lacrimi din ochii generației care a urmat anului 1848. — Cartea trecea peste *Carpați pe furis* trecând din mână în mână prin multe *case țărănești*, unde era căutată de jandarmi cu multă pornire dușmănoasă. Romanul d-lui *Ioan Pop — Florantin* poate că ar fi fost una din cele mai nimerite *retipăriri* pentru folosul *sufletesc* al poporului, în cinstea căruia a fost scris.“

A. H.

Clipa, anul II 1924, No. 66.

După o analiză a dramei „*Doamna Munților*“.

„Nu pot sfârși această cronică fără ca să dau cuvânt *indignării personale*, și să nu spun în treacăt câteva aprecieri asupra unei *piese scrise din vreme* pentru comemorarea mare ui *Român* dela 1848. E vorba de *lucrarea D lui Pop-Florantin* : „*Avram Iancu*“, *tragedie în 5 acte*.

Nu surâdeți D-lor cari l'ați catalogat de mult pe Pop Florantin în cenaclurile Dr. dela Capșu“ Drama scrisă de contemporanul lui *Iancu*, cu o pioasă și înflăcărată râvnă, e o livadă verde în care te'nbată mireasma unei limbi românești fragede, de-o bogăție și de-o varietate neîntâlnită încă în nici o piesă istorică ce zugrăvește o epocă defunctă. *Replicile personajilor, nervoase, pline de sevă unui stil fermecător de colorat, reînvie atmosfera locală și reconstitue un fragment istoric cum nici un studiu documentat, n'ar pute să facă. Dar pe lângă valoarea-*

literară incontestabilă piesă D-lui Pop Florantin posedă și calități reale de dramă și ar fi surprins generațiile tinere care nu mai controlează etichetele lipite de bătrâni pe anumite morminte literare. Personagiile din piesa D-lui Pop-Florantin sunt vii, trăesc. Actele sunt concise, acțiunea grăbește spre desnodământ stârnind interes. Avram Iancu evoluează dela act la act, dela scenă la scenă, până când își dă sufletul. Scena în care Iancu se preface a fi nebun, e condusă cu mână de maestru. Lipsese patriotismul de comandă, dar tragedia eroului te mișcă într'adevăr și-ți inspiră sufletul unui romanism necăutat.

— Reprezentarea piesei „Avram Iancu“ al D-lui Pop-Florantin ar fi fost desigur mult mai mult decât o reprezentație comemorativă trecătoare ca „Doamna Munților“.

Pe nemiloșii calomniatori, cari, spre a servi pe stăpânul lor în luptă lui contra mea în poltroneria lor, s'au aventurat pînă la ieftina armă de a mă înnegri și prin șoapte la urechele imbecile, bliguind calificarea de „nebun“, pe aceștia îi desmințește următorul document, al căruia original se păstrează :

D-lui
Profesor T. P. Florantin

Venerabile D-le Profesor,

Cu ocazia aniversării a 80 ani, vă prezintăm urările noastre de sănătate și noroc, ca omagiu de recunoștință pentru munca depusă de Dv. timp de 10 ani, prin instruirea și luminarea, anticipat mie, și apoi celor 5 copii ai mei, adăpați din belșug la izvoarele nesecabile de cunoștințe în diferite direcții; și cu sufletul plin de mândrie, că putem să-ți arătăm, prin umilul nostru omagiu, nu numai recunoștită, dar și iubire sinceră de moșteniri spirituale.

D-zeu să vă ajute, să priviți din culmea dealului de peste 80 de trepte solide, răsplata muncii Dv. intens, așa cum doriți.

In 1 August 1923.

București, strada Povernei, 35

Galinița Georgescu

Galinitza Bellu

cl. VII secund.

Stelutza Bellu

cl. V secund

Theodor Bellu

cl. IV liceală.

Eleonora Bellu

cl. I liceală

Gheorghe Bellu

cl. III secund.

IOAN POP FLORANTIN

BCU Cluj / Central University Library Cluj
77 **„STEFANIA DA” EPOPEE**

TABLA DE MATERII

	Pag.
Chemare	5

A.

Resărit de Soare

Focul lui Petru Aron	9
Micul han-tătar	13
Năpârca	19
Ștefan-pribeag	25
Resvrătital	31

	<u>Pag.</u>
Teapa	39
Resbunarea fiului	43
Moartea lui Bogdan	51
Doamna robită	57
Direptatea	69
Țara și inima	73
Secuii	79
Voicuța	85
Nunta domnească	93

B.

Uriășul

Tătarii	99
Craiu Mătieș	105
Suleiman pașa	111
Steagul Proorocului	119
Pirăul-Alb	123
Solie	127
Călărașii	131
Radu-cel-Urât	137
Nouri	141
Ruga cea de pe urmă	149
Mahmud Aga	153
Doi uriași	159
Potopul	165
Puntea cea mai scumpă	173
Mama Moldovei	179
Visteria	185
Învieerea	189
Negură	193
Vrâncenii	199
Voivodul pirăt	205

	<u>Pag.</u>
Aprodul Dracu	209
Unde e Vodă ?	213
Mama Tudora	219
Miloaga	225
Oasele sfinte	235
Iertăciunile	241

C.

Apusul Soarelui

Zavistie	249
Lancea	253
Vulpii	257
Testamentul	267
Cunună Romei	271
<i>Amin!</i>	275
Note biografice	277
Biografia și aprecieri	279

47 de Rapsodii

20 Aprilie 1924

e. 3903. — „Tip. Române Unite“, Centrala: Strada Cămpineanu, 9.

BCU Cluj / Central-University Library Cluj

ERORI DE INDREPTAT

NOTĂ. — Sfătuim pe toți amabilii cititori, ca, — după ce vor tăia cartea, — înainte de a o ceti, — să facă, cu condeiu, corectările semnalate aci.

	Rîndul	In loc de	Să se înscrie
10	3	cumpă	cumpănă
14	7 de jos	apueă	apucă
43	7	cari	cazi
80	1 de jos	gă-sile-vor	găsi-le-vor
90		achi	ochiuj
93	10	E	Ei
93	12	El . . . e	De . . . te
93	12	pe	nuntă de
179	2	n	In
189	1 de jos	deodată din tulnice	Vestire despre Vodă peste. Că trăiește și-i gata furtuna să'nfrunte.
195	6 de jos	Loaita	Laiota
199	4 de jos	ghioanele	lighioanele
220	3	cuvintul	gîndul
284	jos	A. H.	Delavarona